

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут "Українська інженерно-педагогічна академія"
Кафедра Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну

**Кваліфікаційна магістерська
робота**

на тему: «ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ
ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ»

Виконав: студент 2 курсу, групи ДІТ-ПОТ 23мг
Спеціальності 015.36 «Професійна освіта
(Технологія виробів легкої промисловості)»

Ніколов Кирило Віталійович.

(прізвище та ініціали)

Керівник: д.ф.-м.н., проф. Литвин О.О.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: к.т.н., доц. Назарчук Л.В.

Наукова оцінка:

за національною шкалою: задовільно

кількість балів: 60

Голова Екзаменаційної комісії

Нечіпор С.В.
(прізвище та ініціали)

Харків – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.КАРАЗІНА

Начально-науковий інститут "Українська інженерно-педагогічна академія"
Кафедра Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) другий (магістерський)
Спеціальність 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну
проф. Олег ЛИТВИН

О.Литвин

" 2 " 12 2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

Ніколов Кирило Віталійович
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ
ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ»

керівник роботи Рябчиков Микола Львович, д.тех.н, професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від "12"10. 2024 року 4801-5/3345

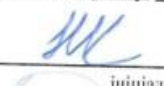
2. Строк подання студентом роботи 1 грудня 2024 р.

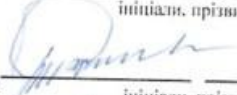
3. Перелік питань, які потрібно розробити: дослідити актуальність професійної підготовки дизайнерів-виконавців для проектування колекції спецодягу для кухарів, спроектувати колекцію спецодягу для кухарів, розробити факультативне заняття з теми «проектування спецодягу для кухарів» для професійної підготовки дизайнерів-виконавців одягу.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ
2	РОЗДІЛ 2. ПРОЕКТУВАННЯ ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ.
3	РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ
4	РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА ФАКУЛЬТАТИВНЕ ЗАНЯТТЯ З ТЕМИ «ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ»

5. Дата видачі завдання 12 жовтня 2024 року

Студент (ка) Ніколов К. В.
підпис ініціали, прізвище

Керівник роботи Рябчиков М.І.
підпис ініціали, прізвище

Керівник роботи Бачієва Л.О.
підпис ініціали, прізвище

РЕФЕРАТ

Робота містить: 85 с., 6 рис., 10 табл., 7 посилань.

Актуальність теми: працівник харчової промисловості є важкою и в той же час цікавою роботою, яка, зобов'язує володіти професійними та моральними запасами організму.

Важливість професії полягає не тільки в наданні якісних послуг та гарного результату виконаної роботи, таких як: вибір фахівця; підбір якісних матеріалів; виконання роботи бажаного кінцевого результату, а також у її довірчому аспекті, адже йдучи до спеціаліста будь-якого профілю, ми довіряємо йому нашу зовнішність та здоров'я.

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки дизайнерів виконавців для проектування спецодягу для кухарів.

Предмет дослідження – професійна підготовка дизайнерів - виконавців для проектування спецодягу для кухарів для аналізу впливу загального управління якістю ресторанів в цій сфері.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та розробити дидактичний проєкт факультативного заняття на тему «Професійна підготовка дизайнерів виконавців для проектування спецодягу для кухарів.».

Завдання дослідження: 1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної, науково-методичної та спеціальної літератури з метою виявлення особливостей процесу професійної підготовки дизайнерів виконавці проектування спецодягу кухарів. 2. Розробити дидактичний проєкт факультативного заняття «Професійна підготовка дизайнерів - виконавців для проектування спецодягу для кухарів.»

Методи дослідження: – теоретичні методи – аналіз наукової, психолого-педагогічної та методичної літератури з досліджуваної проблеми, класифікація та проектування для обґрунтування теоретичних засад і методичних аспектів розроблення дидактичного проєкту заняття.

Новизна одержаних результатів полягає у тому, що знайшли подальшого розвитку положення щодо змісту та технологій реалізації дидактичного проєкту з теми «Підготовка дизайнерів виконавців для проектування спецодягу для кухарів.»

Практичне значення одержаних результатів у тому, що розроблено дидактичний проєкт з теми «Професійна підготовка дизайнерів - виконавців для проектування спецодягу для кухарів» для фахівців з загального управління якістю швейних виробів. Розроблений дидактичний проєкт доцільно використовувати у закладах вищої освіти та навчальних курсах підприємств, організацій.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: аналіз, проектування спецодягу для кухарів, зміст, діаграма залежності критеріїв і розподілу експертів, аналіз умов навчання

ABSTRACT

The work contains: 85 p., 6 figures, 10 tables, 7 references.

(TQM) is aimed at continuously improving product quality and meeting customer expectations. The purpose of this study is to analyze how TQM (Total Quality Management) is applied in the process of clothing production and its impact on the formation of the company's reputation in the case of a Ukrainian manufacturer.

The object of the study is the process of professional training of designers for the design of workwear for cooks.

The subject of the study is the professional training of designers for the design of workwear for cooks to analyze the impact of total quality management in restaurants in this area.

The purpose of the study is to theoretically substantiate and develop a didactic project of an optional lesson on the topic “Professional training of designers-performers for the design of workwear for cooks.”

Objectives of the study: 1. To analyze psycho-pedagogical, scientific, methodological and special literature in order to identify the features of the process of professional training of designers for the design of workwear for cooks. 2. To develop a didactic project of an optional lesson “Professional training of designers - performers for the design of workwear for cooks”.

Research methods:

- theoretical methods - analysis of scientific, psychological, pedagogical and methodological literature on the problem under study, classification and design to substantiate the theoretical foundations and methodological aspects of developing a didactic project of the lesson.

The novelty of the results obtained is that the provisions on the content and technologies for the implementation of a didactic project on the topic “Training of designers for the design of workwear for cooks” have been further developed.

The practical significance of the results obtained is that a didactic project on the topic “Training of designers - performers for the design of workwear for cooks” has been developed for specialists in general quality management of garments. The developed didactic project should be used in higher education institutions and training courses of enterprises and organizations.

KEYWORDS: analysis, design of workwear for cooks, content, diagram of dependence of criteria and distribution of experts, analysis of learning conditions

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7 .
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ - ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ.....	10.
1.1 аналіз сучасних тенденцій.	
1.2 Аналіз екологічних тенденцій у виробництві робочої уніформи. Вплив національно-культурних особливостей на дизайн уніформи.	
РОЗДІЛ 2.ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ.	9.
2.1 Історичний огляд розвитку спецодягу.....	10
2.2 Вимоги до спецодягу для кухарів.....	15
2.3 Характеристика спецодягу та його особливості для кухарів.....	23.
2.4 Вибір матеріалів для спецодягу кухарів.	
2.5Визначення найбільш важливих показників якості спецодягу для кухарів.....	38.
2.5.1 Показники якості спецодягу для кухарів харчових закладів.....	39.
2.5.2 Експертна оцінка показників якості спецодягу для кухарів.....	50.
2.6. Рекомендації щодо проектування спецодягу для кухарів.....	62.
2.6.1 Промислова система моделей.....	62.
2.6.2 Опис зовнішнього вигляду моделей.....	63.
2.6.3 Оцінка конструктивної однорідності моделей.....	65.
2.6.4 Обґрунтування виробу матеріалів.....	70.
Висновки до Розділу 2.	
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ..	80.
1. Знання роботи шеф - кухаря.....	71
2. Єргономіка та комфорт.....	72.
3. Матеріали.....	72.
4. Дизайн і функціональність.....	72.

5. Розуміння технології пошиття.....	72.
6. Естетичні вимоги.....	73.
7. Професійна підготовка.....	73.
8. Увага до потреб різних груп працівників.....	73.
9. Екологічні міркування.....	73.
10. Комунікація з клієнтами.....	73.

Висновки до розділу 3.

РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА ФАКУЛЬТАТИВНОГО ЗАНЯТТЯ З ТЕМИ «ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ».....82.

4.1 вихідні дані.....	73.
4.2 Постановка цілей факультативного заняття (оперативних цілей).....	74.
4.3 Перелік літературних джерел.....	74.
4.4 Конструювання дидактичних матеріалів.....	80
4.5 Аналіз базових умов навчання.....	80.
4.6 Проектування мотиваційних технологій навчання.....	81.
4.7 Проектування технології формування орієнтовної основи діяльності на факультативному занятті.....	
4.8 Проектування технології формування виконавчих дій на факультативному занятті.....	84.
4.9 проектування контрольних дій.....	85.
4.10 Розробка сценарію факультативного заняття.....	86.
4.11 Розробка одного з видів засобів навчання.	

Висновки до Розділу 4.

ВИСНОВКИ94.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ94.

СКОРОЧЕННЯ

RIA - Ергономіка (Ergonomics) .

HoReCa - Хорека (Hotel - Restaurant - Cafe).

CDO - 3D - (Creative Technologies models)

CLO - Auto 3D - (3D - Models).

CTD - (посібник навчальної діяльності).

RSO - Хмара (Resto).

RP - Менеджер - (RP-Manager).

ВСТУП

Актуальність теми: працівник харчової промисловості є важкою и в той же час цікавою роботою, яка, зобов'язує володіти професійними та моральними запасами організму.

Важливість професії полягає не тільки в наданні якісних послуг та гарного результату виконаної роботи, таких як: вибір фахівця; підбір якісних матеріалів; виконання роботи бажаного кінцевого результату, а також у її довірчому аспекті, адже йдучи до спеціаліста будь-якого профілю, ми довіряємо йому нашу зовнішність та здоров'я.

Працівник харчового напрямку, насамперед людина, яка повинна вміти знаходити спільну мову з клієнтами, заспокоювати і надавати необхідну послугу.

Проведене дослідження свідчить, що сьогодні практично відсутня дослідження, яка б дозволила розглянути тенденції, вимоги, та способи обробки які підходять до спеціального одягу для кухарів. Протягом останніх років виникла потреба у професійному підході до проектування та виготовлення спеціального одягу, оскільки виникло багато харчових закладів з індивідуальним підходом до обслуговування клієнтів. Тому важливо вміти підготувати такого фахівця, який би зміг навчити студентів проектувати одяг з акцентом на креативність і індивідуальність.

Отже, теми нашого дослідження «Професійна підготовка дизайнерів-виконавців для проектування спецодягу для кухарів» є актуальною.

Об'єкт дослідження: дизайнерів - виконавців для проектування спецодягу для кухарів.

Предмет дослідження: процес підготовки дизайнерів-виконавців для проектування спецодягу для кухарів.

Мета: дослідити процес підготовки дизайнерів-виконавців для проектування спецодягу для кухарів.

Завдання дослідження:

1. Дослідити актуальність професійної підготовки дизайнерів - виконавців для проектування спецодягу для кухарів;
2. Спроекувати колекцію спецодягу для кухарів;
3. Проаналізувати вимоги до підготовки дизайнерів - виконавців для проектування спецодягу для кухарів;
4. Розробити факультативне заняття з теми «Проектування спецодягу для кухарів».

Методи дослідження:

1. Теоретичні: вивчення та аналіз наукових джерел, періодичних видань, фоторепортажів та каталогів з проблеми дослідження, синтез, узагальнення і систематизація теоретичних даних;
2. Емпіричні: анкетування, опитування, експертна оцінка.

Наукова новизна: полягає в тому, що в роботі вперше проаналізована популярність використання складових костюму для кухарів, вивчені історичні аспекти розвитку костюму, виявлені вимоги до спеціального одягу і визначені вагомі показники, що впливають на конструктивно-технологічні рішення в процесі проектування та виготовлення костюму, розроблена колекція спецодягу кухарів.

Практична цінність: полягає в тому, що запропоновані рекомендації щодо проектування моделей костюму для кухарів лягли в основу колекції спецодягу для кухарів.

Структура та об'єм роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступної частини, чотирьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел.

Текстова частина роботи складає з 85 сторінок, 6 рисунків, списку використаних джерел з 7 найменувань, 0 додатків.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ.

Тематика включає аналіз сучасних тенденцій у дизайні робочого одягу, вимог до функціональності, ергономіки та естетики, а також необхідність інтеграції новітніх технологій у процес виготовлення такого одягу. Ключові аспекти дослідження:

Актуальність теми. Професійна діяльність кухарів вимагає спеціального одягу, який відповідає високим стандартам гігієни, безпеки та комфорту.

- Інновації в області текстильних матеріалів дозволили створити одяг з поліпшеними властивостями, такими як стійкість до плям, термостійкість і повітропроникність.

- Роль дизайнерів у створенні робочого одягу: - Дизайнери не тільки прагнуть створити естетично привабливий одяг, але й враховують специфіку професії, таку як тривалий робочий день, високі температури і необхідність швидкого пересування.

- Інтеграція сучасних технологій, таких як 3D-моделювання, може підвищити ефективність розробки робочого одягу. Спеціалізована освіта для дизайнерів. Навчальна програма має включати дисципліни з основ ергономіки, Матеріалознавства, техніки пошиття та специфіки роботи у сфері **HoReCa**.

- Практичний елемент : важливо, щоб студенти брали участь у реальних проектах, що допомагає їм адаптуватися до потреб ринку.

- Основні вимоги до спецодягу кухаря. **Гігієнічність:** повинні використовуватися тканини, які легко чистяться. **Функціональність:** кишені у зручному розташуванні.

- **Безпека:** використання вогнестійких матеріалів. **Естетичність:** створення уніформи, що підкреслює професійний імідж кухаря. Можливі напрямки дослідження. Вивчення потреб різних категорії кухарів

(від працівників фаст-фудів до шеф-кухарів у вишуканих ресторанах). Аналіз екологічних тенденцій у виробництві робочої уніформи. Вплив національно-культурних особливостей на дизайн уніформи.

РОЗДІЛ 2

ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ

2.1. Історичний огляд розвитку спецодягу.

Дослідження історичного розвитку та становлення харчового спецодягу від простих форм до формування фірмового стилю показало, що при наявному на сьогоднішній день інформативних баз, джерел, бібліографій та іншої документації не можливо прийти до однозначного підходу щодо виникнення спецодягу для кухарів та його форми первинного вигляду.

Історія розвитку одягу для кухарів тісно пов'язана з еволюцією кулінарного мистецтва, гігієнічними вимогами та соціальною культурою професії. Ось основні етапи цього шляху:

1. Античність:

У Стародавній Греції та Римі кухарі були цінними фахівцями. Вони працювали в багатих будинках, на бенкетах та в банкетах, але ідеальної уніформи у них не було. Одяг кухарів у ті моменти був простою тунікою, яку захистили фартухом, щоб не було бруду та опіків.

2. Середньовіччя:

У середньовічній Європі кухня стала небезпечними місцями через відкритий вогонь, визнані казани і витяжки. Щоб захиститися від опіків та забруднень, кухарі стали носити щільний одяг, довгі сорочки та фартухи. Їхній одяг часто був грубим, але практичним.

3. Епоха Відродження:

В епоху Відродження кулінарія стала мистецтвом, кухарі почали обслуговувати королівські двори та аристократію. Кухарський одяг мав більш вогняний вигляд, включаючи світлі тканини, що демонструють чистоту та майстерність. На цьому етапі починається виділення кухарського ковпака як знаку професіонала.

4. XVIII-XIX століття:

У 1820-х роках знаменитий шеф-кухар Марі-Антуан Карем узвичаїв уніформу, яка стала стандартом на довгі роки:

Символ білого кольору

Кухарський ковпак (токе бланш) ім

Подвійний кітель

Передник зберігаючи захист

5. XX століття: практика

У XX столітті з розвитком ресторанного бізнесу та фаст-фуду кухарський одяг став масово вироблятися. Крім традиційних білих кітелів та чорних одягів, з'явилися варіанти із синтетичних тканин, стійких до плям та низьких температур. Уніформа адаптувалася під різні кухні світу: від східних кімоподібних халатів до американських футболок із логотипами ресторанів.

6. Сучасність:

Таблиця - 2.1 Історія розвитку спецодягу кухарів.

Часовий період.	Події та зміни.	Особливості спецодягу.
Античні часи (до 5 століття н.е.)	У Давньому Єгипті, Греції та Римі кухарі мали простий одяг, здебільшого тканинний або шкіряний.	Простий одяг, без спеціалізованих елементів, наприклад, пов'язки або фартухи для захисту від забруднень.
Середньовіччя(5-15 століття)	У Європі почали з'являтися перші стандарти для кухарів, одяг став більш практичним.	Тканинні фартухи, маскуванню запаху їжі через головні убори, робочі рукавиці для обробки гарячих предметів.
16-18 століття	У цей період починається еволюція професії кухаря як важливої частини кухонної ієрархії у дворі	Введення білих фартухів, шапок та манжет для захисту від бруду та для створення професійного

	королів або аристократів.	вигляду.
19 століття	Професія кухаря почала інституалізуватися, з'являються перші кулінарні школи.	Білі куртки, широкі фартухи, вищий рівень гігієни, стандартизація одягу для кухарів.
20 століття	У другій половині століття з'являються нові матеріали та технології, зокрема синтетичні тканини.	Введення біліших, зручніших та більш стійких матеріалів. Змінилася форма головних уборів, використання шапок або чепчиків для забезпечення чистоти.
Сучасність(21 століття)	Високі стандарти гігієни та безпеки, інноваційні матеріали та тренди в дизайні спецодегу для кухарів.	Стильний та функціональний одяг, що поєднує комфорт, безпеку та сучасні технології (антибактеріальні тканини, термостійкість, легкість догляду).

- Сьогодні кухарський одяг поєднує в собі стиль, зручність та технології.

Основні елементи:

Ergonomics: сучасні

Індивідуальність:

Гігієна:

Універсальність:

Таким чином, кухарська уніформа пройшла шлях від простого захисного одягу до значення символу збереження та творчості:

Спецодяг для кухарів розвивається, отже стає дуже важливим і необхідним для цієї професії. З роками він вдосконалювався, щоб забезпечити комфортність, гігієнічність та захист працівника від шкідливого впливу навколишнього середовища та створювати відповідний комфорт для життєдіяльності організму працюючого. Такий підхід визначає жорсткі вимоги до конструкції спецодягу, до підбору текстильних матеріалів, забезпечення правильних умов експлуатації.

Зараз наявність корпоративної уніформи - невід'ємна частина іміджу успішного харчового закладу.

Правильно підібраний спецодяг підкреслює індивідуальність компанії, є доказом її солідності (серйозності) і успішності, а також турботи про свій персонал.

Таким чином, в ході дослідження було виявлено, що спецодяг пройшов довгий шлях розвитку, починаючи з Давнього Єгипту(сер. 4 тыс. до н. е.), та поступово вдосконалювався в Стародавньому Римі. В нашому часі з'явився ряд особливостей, які придумали дизайнери та модельєри, а саме: комплектів спецодягу(блузон та брюки), халати з безліччю кишень та ін..

Сучасний спецодяг для салону краси має певні особливості, в залежності від особливостей спеціальностей. Наприклад, для косметологів це халат; для масажистів костюм, який складається з блузи та штанів; для майстрів манікюру - костюм або фартух так далі.

2.2. Вимоги до спецодягу для кухарів.

Спецодяг для кухарів повинен забезпечувати безпеку і комфорт в процесі обслуговування як майстра, так і клієнта. При виборі спецодягу потрібно враховувати специфіку організації праці на підприємствах харчової промисловості. Перш за все повинні бути дотримані законодавчі нормативні вимоги до спецодягу в індустрії краси та здоров'я.

Згідно Санітарно - епідеміологічним правилам і нормам СанПіН зафіксовані основні вимоги до кухарів, які повинні бути своєчасно забезпечені спецодягом та засобами індивідуального захисту.

Всі співробітники харчової промисловості зобов'язані залишати свій верхній одяг, взуття, головні убори та особисті речі в гардеробній і приступати до роботи в чистому спецодязі.

Протягом робочого дня на організм кухаря впливає багато несприятливих факторів: постійне перебування в приміщенні, тривале перебування в зігнутому стані, вплив деяких хімічних речовин при окремих видах виконуваних робіт, недостатня кількість ультрафіолетових променів і ін.

Для оберігання домашнього одягу кухаря від забруднення, а також з гігієнічною метою працівники повинні користуватися спеціальним одягом, який складається з фартуха або костюма.

Халати шиють з бавовняної білої тканини. Фасон халата може бути різним.

Зазвичай в салонах використовують халати з застібкою спереду. Найчастіше застосовуються халати з довгими рукавами на манжетах. Можна використовувати також халати з короткими рукавами, але в цих випадках одяг під халатом повинен бути теж з короткими рукавами, щоб у процесі роботи він не забруднювалася.

Найбільш суворі вимоги пред'являються до спецодягу для кухарів в ресторанах. Так, кухарі повинен бути забезпечений комплектами змінного робочого одягу, який складається з:

- халата або костюма,
- головного убору (шапочка або косинка),
- змінному взутті.

Зберігання робочого одягу слід здійснювати в індивідуальних шафках.

Багато хто забуває, що до спецодягу відносяться і засоби захисту рук, органів дихання і очей.

Існує ряд вимог, розпорядчих використання засобів індивідуального захисту під час проведення процедур з порушенням цілісності шкірних покривів та інших маніпуляцій і процедур, виконання яких без засобів індивідуального захисту може бути небезпечним, а також при роботі з дезінфікуючими засобами та хімічними препаратами.

Такими засобами захисту є гумові рукавички, марлеві пов'язки, респіратори, маски, спеціальні окуляри та інше.

Що стосується спецодягу кухарів, то чітких вимог до фасону, кольоровій гамі та елементів одягу немає, за винятком того, що всі працівники кухарі повинні строго виконувати правила особистої гігієни, мати охайний зовнішній вигляд, бути в чистому спецодязі

(Правила техніки безпеки і виробничої санітарії для кухарів).

В інструкції з охорони праці для кухаря зазначено:

- відповідно до чинного законодавства кухарю видаються спеціальний одяг та інші засоби індивідуального захисту, передбачені типовими галузевими нормами;
- перед початком роботи кухар зобов'язана надягати чистий спецодяг;
- всі роботи з розчинами виконуються в гумових рукавичках;
- дотримуватися запобіжних заходів і використовувати засоби індивідуального захисту (респіратори, маски і ін.), зазначені в інструкції на застосовуване дезінфікуючий засіб.

Вимог і норм до спецодягу кухарів не існує, але до його переліку віднесено:

- халат або костюм або фартух,
- головний убір (шапочка або косинка),
- змінне взуття.

Крім майстрів і адміністративного персоналу, важливі функції в закладах харчової промисловості виконує і технічний персонал:

прибиральниця, технік, до спецодягу яких також пред'являються певні вимоги.

Згідно з інструкцією з охорони праці для прибиральниці (затв. Мінпраці РФ 24 травня 2002 г.) спецодяг прибиральниці повинен складатися з:

- санітарного одягу (халата, костюма),
- косинки,
- рукавичок,
- змінному взутті.

При виборі спецодягу для харчової промисловості бажано врахувати кілька важливих моментів:

1. Естетичну привабливість.
2. Зручність.
3. Практичність.
4. Іміджевий компонент.

При дотриманні цих умов одяг подобатиметься працівникам, вони будуть носити її з задоволенням.

Дрес-код. На сьогоднішній день, відповідно до проведеного опитування в соціальній мережі «Instagram», в якому взяли участь 60 працівників харчової промисловості міст України (діаграма № 1),

спецодяг для всіх працівників присутній тільки в 12% харчових закладів.

У 59% опитаних харчових закладів носять тільки кухарі, а в 29% харчових закладів в якості спецодягу для кухарів передбачені тільки халати.

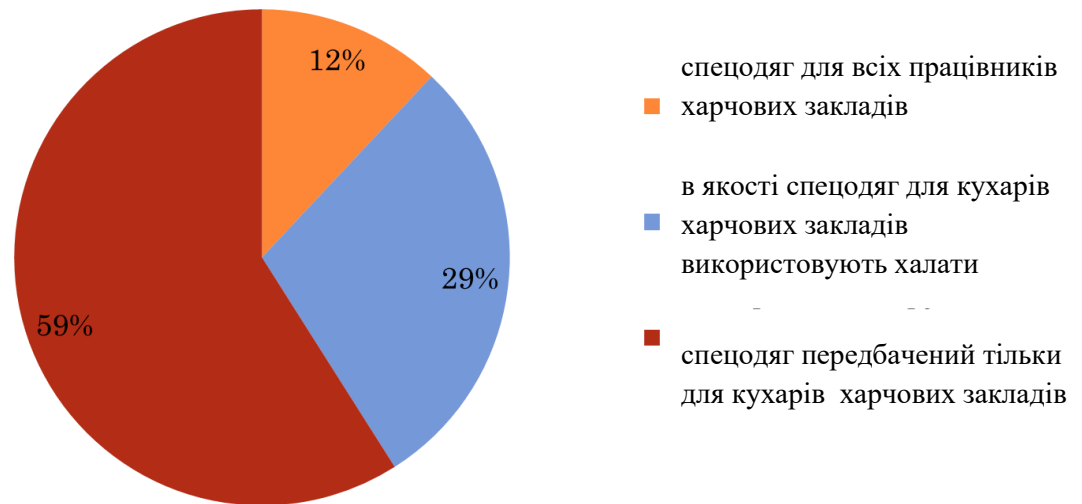

Рис. 1.1 Діаграма № 1: Наявність спецодягу в харчових закладах .

При проведенні опитування більшість керівників харчових закладів заявили, що надають своїм співробітникам мінімальні комплекти спецодягу від постачальників.

Як правило, це спецодяг для кухарів: фірмові футболки, захисні фартухи, брендovanі логотипом компанії - постачальника, а також пояси - кишені для гребінців і ножиць.

Ось як коментують ситуацію з уніформою деякі власники опитаних ресторанів.

•Наталя Цибульська, ресторан «ДеЖені» (Київ): «У нашому закладі спецодяг передбачений тільки для кухарів та офіціантів.

•Решта персоналу працює в своєму одязі. Вона повинна бути стриманою і елегантною. Припустимо поєднання тільки двох кольорів - чорного і білого, в будь-яких варіаціях. Це обумовлено тим, що наш ресторан дотримується класичного стилю в наданні послуг, інтер'єрі».

•Ольга Спиркина, директор ресторану «Шоколад» (Ужгород): «Спецодягу для персоналу в нашому ресторані немає, але є прихильність одного певного кольору - шоколадному, одяг майстрів витримана в коричневій гамі.

•Наші майстри - люди творчі, тому важко поставити їх в рамки спецодягу. Одні бачать себе так, інші - інакше. Кому-то зручно працювати в одній формі, а кому-то - зовсім в інший ».

- Тетяна Лишек, керуюча ресторану «[Papi](#)» (Львів): «Працівники нашого закладу можуть працювати в одязі, який доводиться їм до смаку і по душі. В якості одягу обрані фартухи та капелюхи.

- Кухарі яскраві, творчі особистості, що підкреслює їх індивідуальність».

Окрім нормативних вимог, існують і стійкі соціально - суспільні стереотипи, як повинна виглядати уніформа представників різних галузей індустрії краси.

Отже, основна частина власників харчових закладів, що працюють в бізнес- і люкс-класі і вимагають від кухарів відповідного зовнішнього вигляду.

Десь існує частковий регламент: наприклад, позначається колірна гамма (типу білий верх, чорний низ) або ставиться обов'язкове носіння одного фірмового елемента (найчастіше футболки з логотипом або з назвою ресторану). А в деяких ресторанах форма регламентується цілком, аж до висоти каблука туфель і форми зачіски. Подекуди надягають фартухи та головні убори.

- Проведений аналіз щодо фартухів.

Цей додатковий елемент уніформи кухаря застосовується у всіх без винятку ресторанів для приготування їжі та ін.

Найкраще зарекомендували себе спеціальні прогумовані фартухи білого кольору, що володіють брудо - і водо-відштовхувальними властивостями.

Одяг адміністратора і управлінського харчового закладу (менеджери, керівники) асоціюється радше з діловим стилем, і за кольоровою гамою, і по фасону, тому чорно - білі відтінки завжди виглядають краще в очах клієнтів.

- Однак і тут існують варіанти.

Хтось із керівників зовсім не турбується з приводу одягу адміністративного персоналу. Хтось наказує певний колір, фасон, аксесуари (найчастіше шийні хустки).

А хтось вважає за краще бачити на ресепшині персонал, одягнений (причесаний і ін.) В спецодяг відповідно до специфіки закладу (як варіант - «японський ресторан», адміністратори в кімоно і т.д.).

Що стосується технічного персоналу закладу: прибиральниць, техніків, сестер - господарок, то тут також існують свої традиційні елементи спецодягу.

Наприклад, сучасні прибиральниці носять халат, брючні костюми або спеціальні фартухи з кишенями, техніки із задоволенням працюють в робочих костюмах, а сестри - господині - в брючних санітарних костюмах.

Багато дизайнерів із зацікавленістю працюють над удосконаленням спецодягу різних видів: одягу медичних працівників, корпоративного одягу, спеціального одягу працівників сфери послуг і т.д.

Правильний спецодяг - зручний, функціональний і в той же час стильний, розроблений з урахуванням модних тенденцій.

Такий одяг працівник буде носити із задоволенням.

У ресторанах кухарі та інші працівники повинні мати гарний вигляд у будь-якій ситуації, в тому числі і на робочому місці, тому сучасні виробники спецодягу розробляють його для кухарів з урахуванням не тільки комфорту і практичності, а й естетичності, оригінальності.

В недалекому минулому єдиним спецодягом кухарів були звичайні фартухи або бязеві білі халати. Зараз виробники спецодягу пропонують безліч різних фасонів, широку кольорову гаму, аксесуари, а також додаткові опції «на замовлення».

Існують спеціалізовані сайти, виставки, які розповідають про новинки та модні тенденції форми для працівників харчових закладів

Сьогодні кухонний спецодяг розвивається в декількох напрямках:

- зміна моделей спецодягу (поява нових фасонів, елементів оздоблення, фурнітури, додавання аксесуарів);
- розширення колірної гами;
- вдосконалення тканин.

У сучасному спецодязі для харчових закладів спостерігається відходження від звичних форм. Все більше ресторанів з одягом, що складається з традиційного халату для кухаря воліють костюм. А окремі харчові підприємства, в основному розраховані на молодіжну аудиторію, «узаконюють» для кухарів спеціальні комбінезони, жилетки, фартухи, футболки нестандартного крою і т.п., виготовивши їх на замовлення або «промаркований» власним логотипом.

Безумовно, дизайнерська думка привносить нові елементи в спеціальний одяг.

Серед найбільш незвичайних з них можна відзначити штани - афгані (шаровари, які стосуються етнічної одязі і стали модними не так давно, вони іменуються також Алладін).

Найчастіше харчові підприємства замовляють «літні» і «зимові» комплекти спецодягу.

Поступово поповнюється і колірна гамма спецодягу. Сьогодні спеціальний одяг кухарів може бути самих різних кольорів, відповідно до фірмового стилю харчового закладу.

Олена Соловейко, PR-менеджер Хмара Resto: «Ми сміливо йдемо в ногу з модним трендам, не боїмося змінюватися, тому гардероб наших кухарів періодично змінюється і поповнюється. Наприклад, недавно наші кухарі приміряли «обновки» - Тенк-топи і сукні.

Колірна гамма одягу - поєднання чорних і білих речей. З одного боку, чорний і білий - це фірмові кольори бренду Хмара Resto.

З іншого боку, чорний і білий - це класика, еталон елегантності, бездоганності, стилю ».

Сучасний ринок спецодягу дозволяє вибрати ресторану будь-який найбільш оптимальний для нього варіант робочої форми для співробітників.

Охайна, стильна і оригінальна спецодяг співробітників ресторану є елементом сервісу, створює гарний настрій і в результаті привертає в заклад клієнтів.

Адже у клієнтів, які бачать працівників в красивому, оригінальному спецодязі, апріорі виникає думка, що дане підприємство надає якісні послуги, піклується про свій імідж і професіоналізмі своїх співробітників.

Встановлено, що згідно документів про обов'язковість видачі спецодягу, спецвзуття та інших ЗІЗ на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці передбачена ст. 163 КЗпП і ст. 8 Закону про охорону праці до спецодягу пред'являються певні вимоги.

Такі як зручність, врахування специфіки організації праці та мати добрі захисні функції.

Згідно опитуванню, щодо бейджів то було виявлено, що більшість людей хотіли би бачити наявність бейджів з прізвищем, ім'ям і посадою у всіх співробітників ресторанів.

Це в результаті спрощує комунікацію і позитивно впливає на враження клієнтів про кухарів в цілому.

Згідно думки дизайнерів, спецодяг теж потребує уваги.

Створення нових колекцій спонукає кухарів працювати краще, бути в тренді.

Сьогодні є дизайнери виконавці, які створюють гарний спецодяг для кухарів.

Професійна поведінка як і уніформа покликана виділити працівника «контактної зони» серед присутніх у закладі. Але, як відомо, спецодяг – не тільки форма.

Він виконує ще й захисну функцію, зберігаючи власний одяг працівників.

Створення сприятливих умов праці у ресторані сприяє підвищенню працездатності кухарів, підвищує якість роботи та збільшує їх продуктивність.

Цитата О. Уальда свідчить: «Костюм є найважливішою ознакою, за якою ми можемо судити про звички, звичаї та спосіб життя кожної людини ...»

Таким чином, встановлено, що куарі повинні мати гарний зовнішній вигляд та комфортний одяг.

Навіть спецодяг безумовно, значно полегшує ідентифікацію та комунікацію між клієнтами і персоналом закладу.

Крім того, спецодяг для кухаря повинен відповідати гігієнічним вимогам, бути зручним, функціональним і в той же час стильним, розробленим з урахуванням модних тенденцій.

2.3. Характеристика спецодягу та його особливостей для кухарів.

На сьогоднішній день існують різні варіанти спецодягу для кухарів харчових закладів.

Одне з основних вимог до спецодягу - в комплекті не повинно бути зайвих елементів, тільки найнеобхідніше в роботі.

Розглянемо спецодяг кожного майстра докладніше:

1. Спецодяг для кухарів. Перш за все, звернемо увагу на стандартний набір верхньої спецодягу, який виконує захисну або допоміжну функцію в роботі кухаря (захищає основний одяг кухаря від попадання речовин, служить для зберігання і швидкого доступу до основних предметів праці.

Всі комплекти спецодягу кухаря поділяються на чоловічі або жіночі, що представлено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Складові спецодягу для кухарів

Найменування спецодягу	Фото	Призначення
1	2	3
Фартух.		Найпростіший і найпоширеніший варіант спецодягу кухаря. Він використовується практично в будь-якому ресторані. На перукарському фартусі для зручності можуть бути кілька накладних кишень для робочих інструментів. Кишені можуть бути різної форми і розміру.
Сарафан.		Являє собою спецодяг у вигляді сарафана на блискавці, гудзиках або застібках, кишені - найпоширеніший елемент сарафана.

Халат.		Халат кухаря ідентичний фасону стандартного короткого халата на застібці блискавки або застібках, також може бути з кишенями або без.
Куртка.		Наявність кишень для інструментів
Штани.		Прямого або вільного силуету з кишенями.

Ковпак		Повинен закривати волосся та може мати різну форму та колір
Комбінезон		може мати різну форму та колір

Отже, одяг кухаря повинна бути зручним, не сковувати рухи кухаря.

Варіанти спецодягу для кухаря:

- брюки, куртка,
- брюки, футболка / поло, фартух,
- халат.

Важливо пам'ятати, що кожному кухарю необхідно мати мінімум 3 комплекти спецодягу:

один комплект кухар безпосередньо носить під час роботи, другий може бути в пранні, а третій - на випадок непередбачених обставин.

Всі перераховані вище предмети одягу можуть бути різного фасону, з різної тканини, з різноманітними елементами обробки і декорування.

Взуття. Окремої розмови заслуговує спецвзуття персоналу харчових закладів. Основна вимога до взуття кухарів - зручність.

Багато людей не вводять обов'язкове носіння спецвзуття для персоналу, але найчастіше висувають певні вимоги до власного взуття співробітника.

Кухарям доводиться багато часу проводити стоячи, тому найчастіше працюють в туфлях на плоскій підшві або на невисокому стійкому каблучі. Існує також спеціальне ортопедичне взуття і устілки, які захищають ноги від втоми, розвитку варикозного розширення вен і плоскостопості.

Обов'язкова вимога - взуття повинно бути з закритим носом. На діаграмі №2 (рис. 2.1) наглядно показано наявність спеціального взуття для кухарів.

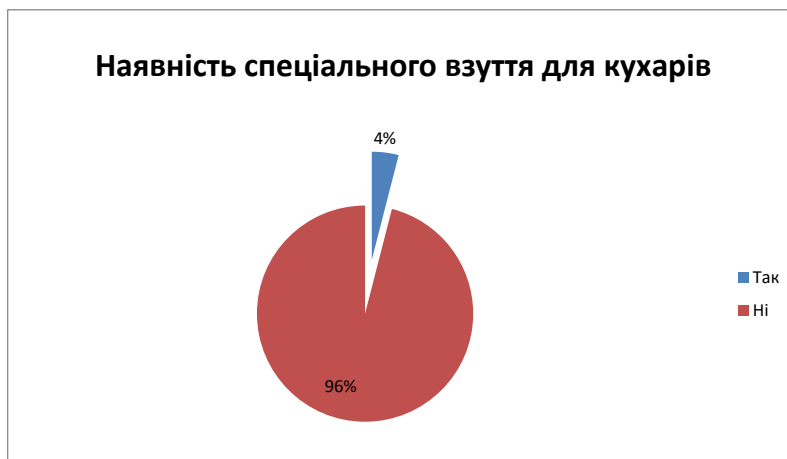

Рис. 2.1 Діаграмі №2: Наявність спеціального взуття для кухарів

Завдяки опитуванню в соціальних мережах було виявлено, що лише 4% дотримуються правил щодо носіння спеціального взуття, та 96% які нехтують цим правилом. Колірна гамма спецодягу.

Психологами давно доведено, що колірне виконання одягу впливає на психо - емоційний стан як самого кухаря, так і клієнта.

Кольори здатні викликати певні емоції і формувати відчуття.

Слід пам'ятати, що клієнти ресторани приходять до вас не тільки за певними послугами, а й з метою відволіктися від повсякденних проблем, зняти стрес і розслабитися.

Тому і в інтер'єрі ресторану, і в спецодязі співробітників важлива присутність релаксируючих кольорів, що знижують рівень тривожності.

При виборі кольору спецодягу потрібно враховувати загальну колірну гамму закладу.

Позитивними кольорами вважаються:

- блакитний - колір гармонії і чистоти;
- рожевий - колір безпеки і безтурботності;

(Ці кольори можуть використовуватися як окремо, так і в сукупності один з одним.)

- бірюзовий колір – знімає больові відчуття, загоєнню. Цей колір дуже підійде для спецодягу кухарів;

- жовтий, золотистий - колір енергії, сонця і свободи. Виробляє загальний оздоровчий ефект, підійде до одягу фахівця СПА-послуг і з масажу;

- світло-зелений - колір душевної рівноваги і благополуччя, також може бути використаний при створенні спецодягу фахівців з масажу або СПА-операторів.

- Але важливо правильно підібрати відтінок зеленого, іноді цей колір може надати шкірі майстра зеленуватий, жовтуватий, сіруватий і навіть землистий відтінки, що не поєднуються з поняттям краси і здоров'я.

- В даному випадку світло-зелений колір можна розбавити іншими кольорами, правильно підібравши речі і ковпак;

- білий колір - колір чистоти і здоров'я, саме тому він найчастіше використовується в спецодязі медичних працівників і працівників оздоровчих центрів.

- Крім того, на білому одязі відразу стає помітний будь-який бруд.

- Тому якщо кухар одягнений в чисту, випрасувану форму, то клієнт підсвідомо сприймає його як справжнього професіонала своєї справи.

Незважаючи на те, що основна частина халатів і костюмів для фахівців ресторанів залишається як і раніше білою, поряд з ними популярністю користуються «змішані» варіанти:

поєднання білого кольору з зеленим, бірюзовим, синім, блакитним, бордовим.

Менш затребувана у кухарів, але має місце бути спецодяг м'яких відтінків: бежевого, світло - блакитного, попелястого і ніжно - рожевого кольору.

Однак таке колірне рішення спеціального одягу знайшло великий відгук в секторі харчування.

Для фахівців даного напрямку виготовляються також халати і костюми природних кольорів: кремового, коричневого, золотистого, малинового, блакитного, бузкового та зеленого »

Що стосується одягу адміністратора ресторану, то тут все залежить від обраного стилю одягу.

Для ділового стилю характерні відтінки сірого, синього і чорного кольору.

Сірий колір асоціюється з цілеспрямованістю, ретельністю і високим інтелектом, що як не можна краще характеризує управлінський персонал.

Однак є й винятки: часом грамотно підібраний одяг яскравих кольорів може поліпшити настрій і створити позитивний настрій і співробітнику, і клієнтам.

В кінцевому рахунку все залежить від статусу харчового закладу.

Важливо пам'ятати, що надлишок кольору може викликати зворотний ефект: спецодяг майстра буде виглядати занадто яскравою і навіть химерною.

Тому при виборі колірної гами форми співробітників дотримуйтесь принципи гармонії. Крім «класики», цілком припустимі пастельні тони (бежевий, кремовий і т.п.).

Таким чином встановлено, що для харчових закладів дуже обов'язковим компонентом являється спецодяг, який включає:

брюки, куртка, халат, фартух, комбінезон, головний убір, рукавички, взуття.

Кожен престижний салон має власний спецодяг, адже це надає комфорт майстрам та досить індивідуально виглядає, створюючи певний імідж для ресторану.

По тому, як виглядає майстер, можна зрозуміти який рівень має ресторан.

А колір вибраної тканини повинен відповідати інтер'єру закладу та естетично відповідати кухарю.

Найбільш позитивними кольорами психологи вважають: блакитний, синій, рожевий та класичний чорний та білі кольори

2.4. Вибір матеріалів для спецодягу кухаря.

Асортимент тканин, що відповідає всім необхідним вимогам спецодягу високої якості, постійно поповнюється новими розробками. З основних вимог до тканин спецодягу кухаря - еластичність.

При пошитті одягу для кухаря застосовуються високоякісні матеріали з використанням еластичних волокон.

Завдяки цьому одяг комфортний в носінні і не сковує рухів

Для пошиття спецодягу для харчових закладів, обираються тканини, які максимально повно володіють наступними характеристиками і властивостями:

- водовідштовхувальні. Тканини повинні бути оброблені спеціальними відразливими просоченнями;
- стійкість до харчових забруднень;
- повітропроникність тканини. Здатність тканини пропускати повітря, тобто «дихати». В одязі з такої тканини людина менше потіє, також така тканина не вбирає запахи;

- безпека тканини. Тканини для одягу кухаря не повинні завдавати шкоди здоров'ю. Просочення, фарби і склад тканини повинні відповідати стандартам безпеки;
- зносостійкість. Тканини для спецодягу повинні бути стійкі до багаторазового прання при високих температурах, частою дезінфекції та прасуванню;
- еластичність і формостійкість. Тканини для спецодягу не повинні сильно м'ятися і деформуватися. Тканина після прань не повинна розтягуватися і втрачати форму. Щодо виготовлення тканин спецодягу для кухарів, то до них пред'являються також деякі вимоги.

Рангова значущість вимог, що пред'являється до матеріалів для виготовлення спецодягу представлений в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Призначення виробу	Значущість вимог матеріалів				
	Вимоги				
	Гігієнічні	Зносостійкості	Естетичні	Економічні	Технологічні
Комбінезон					
Спецодяг	4	4	5	4	4

Виготовлення спецодягу для кухарів в основному використовуються змішані тканини, так як одяг з «чистих» натуральних тканин (наприклад, з 100% бавовни) швидко втрачає свій первинний зовнішній вигляд, менш зносостійка і мнеться.

Важливо, щоб вміст бавовни у виробі було не менше 30%, а решта 70% становили синтетичні добавки, такий одяг тримає форму і не мнеться завдяки властивостям синтетики, але при цьому завдяки додаванню бавовни пропускає повітря.

Такі властивості синтетики, як міцність і незминаємість зробили її найбільш підходящим матеріалом для виготовлення перукарських фартухів і халатів. Тканини для спецодягу з водовідштовхуючими властивостями виготовляють заводським способом на спеціальному обладнанні.

При цьому суха поверхня тканини змочується рідкої емульсією.

При випаровуванні рідкої основи емульсії на поверхневих волокнах тканин залишається захисний шар водовідштовхувальної речовини, що зменшує ступінь притягання і вбирання молекул води.

У результаті на поверхні тканини вода скочується в кульки, а не вбирається в саму тканину.

Просочений шар тканини з часом може зношуватися і втрачати свої гідроізоляційні властивості.

При цьому якісна тканина для спецодягу, виготовлена фабричним способом, має тривалий термін придатності.

Термін придатності виробу зі спеціальної тканини для спецодягу визначається частіше не за календарним терміну, а по кількості циклів прання.

Аналіз літератури показав, що тканина для спецодягу кухарів повинна відповідати певним характеристикам, а саме: повинна бути антистатична, повітряпроникна, легко піддаватися стерилізації та дезінфекції.

Для пошиття такого одягу часто використовуються віскозополіефірні, бавовняно-поліефірні тканини, а також суміш льону з поліефіром (синтетичним волокном).

Завдяки додаванню синтетичних тканин такий спецодяг практично не мнеться, легко прасується і переться.

Крім того, подібні синтетичні тканини не виділяють текстильну пил, на яку поширені алергічні реакції.

У швейному виробництві для скріплення деталей виробів в основному застосовують швейні нитки.

Промисловість випускає швейні нитки різного призначення: одяжні, вишивальні, в'язальні, взуттєві, хірургічні та ін

Одяжні швейні нитки розрізняють за волокнистим складом: натуральні волокна - бавовняні, лляні і шовкові; хімічні волокна і нитки - штучні, віскозні, полінозні та синтетичні поліамідні, поліефірні.

Бавовняні нитки.

Близько 80% загального обсягу швейних ниток, виробленого промисловістю в даний час, припадає на частку бавовняних, які виробляються в 2, 3, 4, 6, 9 і 12 складань. Найбільшого поширення набули нитки в 3 і 6 складань.

Нитки з натурального шовку. Ці нитки (швейний шовк) займають менше 1% загального обсягу випуску швейних ниток. Швейний шовк виробляється з ниток шовку-сирця лінійної щільності 3, 22 або 5, 65 текс х 2.

Нитки з хімічних волокон. Розрізняють комплексні, текстуровані, армовані, з штапельних волокон, прозорі і розчинні швейні нитки з хімічних волокон. Комплексні швейні нитки виробляються з поліамідних або поліефірних ниток.

Комплексні швейні нитки мають умовні позначення: поліамідні - 50К (15, 5 текс х 3); поліефірні-22Л (11 текс х 2), 33Л (11 текс х 3), 55Л (27, 7 текс х 2), ЕОЛ (29, 4 текс х 3).

Розроблено технологію одержання швейних ниток з модифікованих поліамідних ниток шелонь. Ці нитки виробляються лінійної щільності 9 текс (5 текс х 2) і 14 текс (5 текс х 3).

Анідні швейні нитки, які характеризуються високою міцністю і теплостійкістю.

Вони практично безушкодкові і використовуються при виготовленні одягу методом «форніз», виробів зі шкіри та т. п. При виготовленні деяких видів спецодягу для захисту від кислот, лугів застосовують спеціальні швейні нитки: фенілонові, фторлонові, пропіленові.

Текстуровані швейні нитки виробляються з поліамідних або поліефірних текстурованих ниток аерон, теслан, еластик шляхом їх скручування в 2 або 3 складання. Армовані нитки характеризуються високою міцністю і підвищеною теплостійкістю.

Вони широко застосовуються при виготовленні одягу натомість бавовняних двухкруточних ниток.

Комбіновані поліефірно-бавовняні є швейні нитки виробляються скручуванням армованої пряжі з поліефірної комплексної ниткою. Для вироблення швейних ниток з хімічних штапельних волокон використовують пряжу, отриману з цих волокон: поліамідні, поліефірні, віскозні, полінозні.

Найбільшого поширення набули лавсанові (лінійної щільності 12,5 текс х 3 і 16, 6 текс х 3) і полінозні.

Прозорі швейні нитки отримали останнім часом широке поширення при виготовленні одягу з матеріалів різних кольорів, а також виробів з поліамідних тканин.

Такі нитки у швах стають непомітними, зливаються з кольором матеріалу. Розчинні швейні нитки застосовують для тимчасового скріплення деталей швейних виробів.

При подальшій обробці розчинниками або хімічній чистці ці нитки повністю видаляються.

Виготовляють розчинні нитки у вигляді монопіток або комплексних ниток з легкорозчинних синтетичних смол, наприклад полівінілспиртові.

Швейні нитки застосовувані для пошиття спецодягу представлені в таблиці 2.2. За даними таблиці можна побачити, що при виготовленні спецодягу для майстрів салону краси, не менш важливе значення мають швейні нитки, які повинні забезпечити міцність і надійність скріплення деталей спецодягу.

Таблиця 2.2

Швейні нитки застосовувані для пошиття спецодягу

Ассортимент одягу, матеріалів.	Число стібків в 10 мм строчки.	Торговий номер (результативна лінійна щільність, текс) швейных ниток.				
		Бавовняні х	Армірованих.	Лавсанових.	Капронових.	Поліамідних.
1	2	3	4	5	6	7
Комбінезон на основі котону	3-4	80;60;50 (22.7;30.3; 39.4)	44лх (45)	33л;55л (37.5;62)	-	-

Проведений аналіз показав, що існують різні варіанти обробки і декорування спецодягу. Спецодяг тим і відрізняється від повсякденного одягу, що він призначений насамперед для комфортної роботи кухаря.

Тому багато елементів декорування та оздоблення спецодягу не тільки в створенні для естетичного задоволення, але і є додатковою опцією, збільшують функціональність.

Стандартні халати, костюми, футболки та інше прикрашаються кольоровою обробкою, а також фурнітурою: кнопками, гудзиками, пряжками.

Окрасою спецодягу служить і логотип салону краси (вишивка, термодрук і т.д.).

Згідно з проведеним дослідженням в 19% опитаних ресторанів на спецодязі присутній логотип.

Таким чином з'ясовано, що тканина повинна відповідати вимогам, котрі не дозволять швидко втратити гарний зовнішній вигляд спецодягу, а саме: зносостійкість, термостійкість, еластичність.

Матеріал повинен бути приємний шкірі та не викликати жодних незручностей. Для декорування спецодягу використовують термодрук, вишивку, малюнок.

2.5 Визначення найбільш важливих показників якості спецодягу для кухарів

2.5.1 Показники якості спецодягу для кухарів харчових закладів

Одним з виявлених показників, що впливає на думку та обізнаний вибір спецодягу для кухарів, є вплив на особистість, її смаки та уподобання сучасних тенденцій та модних напрямків.

Поняття «мода» означає міру, спосіб чи правило, тимчасове господарювання визначного стилю у будь-якій сфері життя або культури.

Мода визначає стиль одягу, ідеї, поведінки, етикету або образу життя, що є популярним у суспільстві в окремий період часу.

Поняття моди в одязі передбачає зміну форм та еталонів одягу, яка проходить протягом порівняно коротких проміжків часу. А от словосполучення «модні - тенденції» (тренди, теми, must-have) частіше за все вживається саме при визначенні напрямлень одягу та аксесуарів.

Модні тенденції представляють найбільш характерні для конкретного сезону напрямку у виборі кольору, покрою, оздоблення, деталей, аксесуарів та їх сукупності.

Мода та слідування їй давно та міцно увійшла в наше життя, стала невід'ємною частиною сучасності.

Актуальність розгляду впливу даного показника та включення його до переліку важливих обумовлена тим, що у сучасних умовах мода давно стала одним з соціальних регуляторів суспільної поведінки широких шарів населення та оказує суттєвий вплив на соціокультурні умови життя сучасної людини.

До вагової групи показників, що мають вплив на вибір спецодягу, належать показники якості одягу.

Під якістю продукції прийнято розуміти сукупність властивостей продукції, що обумовлюють її придатність задовольняти певні потреби відповідно до її призначення.

Показник якості є зовнішнім виразом властивостей в певних умовах, кількісно характеризує ступінь придатності продукції задовольняти певні потреби. Перелік показників якості залежить від призначення продукції.

Тому, перш ніж оцінювати якість продукції, необхідно визначити ті властивості і показники, які слід брати до уваги для її оцінки.

Аналіз наукової літератури показав, що до найбільш вагомих показників, які важливо враховувати при проектуванні спецодягу для кухарів віднесено:

1. Функціональні показники якості одягу.

Різноманіття умов споживання визначило дуже широкий асортимент одягу. Клас функціональних показників якості одягу може бути представлений такими показниками: ступінь відповідності виробу основної цільової функції, конкретному призначенню, умовами експлуатації; ступінь відповідності особливостям розмірної і повнотно - вікової групи споживачів.

В першу чергу споживач вимагає від одягу, щоб його властивості забезпечували успішне виконання головних і другорядних функцій одягу, обумовлених його призначенням.

Досконалість виконання утилітарних функцій виробом залежить перш за все від рівня конструктивно-технічного рішення одягу, фізико - механічних властивостей матеріалів конструкції пакета, а соціально - естетичних - від художньої досконалості композиції виробу і його зв'язку з навколишнім середовищем і образом людини.

Від одягу вимагають, щоб він був здатен виконувати крім основної і ряд додаткових функцій, тобто володів деякою універсальністю.

Домагаються універсальності проектуванням одягу, конструкція і композиція якого розширюють межі вживання виробу за часом, місцем, сезоном і колом споживачів.

Однією з тенденцій попиту на швейні вироби є вимога до створення багатофункціонального костюма.

Такий костюм являє собою систему взаємозамінних, вільно комплектуючих речей, які допомагають споживачеві проявити свою індивідуальність, смак, настрій і т.і.

Таким чином, включення функціональних показників якості одягу до числа впливових є доцільним.

1. Ергономічні показники якості одягу.

Під ергономічними вимогами до одягу розуміють сукупність вимог до властивостей, які характеризують відповідність одягу анатомо-фізіологічним

і психологічним вимогам людини, і які забезпечують зручність і безпеку експлуатації виробів.

Даний показник поділяється на дві групи та вміщує показники гігієнічності та психофізіологічної комфортності виробу.

Ергономічний показник якості спецодягу для працівників ресторанів тісно пов'язаний із поняттям психофізіологічної комфортності.

Від одягу потребують, щоб його властивості, що забезпечують виконання основних і додаткових функцій, відповідали фізіологічним, психофізіологічним і психологічним можливостям і особливостям організму людини.

Одяг не повинен надавати надмірного тиску на внутрішні органи; не повинен надмірно електризуватися; оптичні (колір, малюнок), акустичні (шорох, поскрипування) властивості одягу не повинні дратувати зір і слух споживачів.

Також одяг повинен бути безпечним в експлуатації.

3. Гігієнічні показники одягу характеризують його відповідність санітарно-гігієнічним нормам і рекомендаціям. Однією з основних вимог цієї групи є вимога до теплозахисних властивостей одягу, які повинні відповідати заданим умовам праці і клімату.

Гігієнічні показники відповідності із позиції фізіології організму можна охарактеризувати наступними чинниками:

- захист тіла людини від несприятливих факторів оточуючого середовища – впливу низьких та високих температур, змін сонячної радіації, вітру, атмосферних осадків та механічних впливів;
- створення необхідних умов для нормального функціонування організму, підтримка постійної температури тіла, виведення продуктів обміну – парів води, вуглекислого газу, солей, перешкоджання проникненню ззовні пилу, бруду та шкідливих мікроорганізмів.

4. Естетичні показники якості спецодягу займають особливе місце при оцінці якості одягу як предмета особистого споживання.

Відсутність цих показників перетворює одяг в даремну річ, тому що вона перестає виконувати одну з основних функцій: задоволення специфічно людських - естетичних вимог. Естетичні вимоги повинні забезпечити відповідність одягу естетичним смакам та уподобанням сучасного споживача.

Така відповідність виробу характеризується складовими, що входять до групи естетичних показників якості.

Архітектоніка форми характеризується стильовою виразністю моделі, її відповідністю та узгодженістю за формою, покроєм, конструктивним та декоративним лініям, кольоровому вирішенню, матеріалам і оздобленню.

Тектоніка моделі виражається раціональністю використання властивостей матеріалів у формі конструкції моделей.

Показник зовнішнього вигляду втілюється у новизні, виразності, оригінальності моделі, досконалості та витонченості оздоблення всіх елементів виробу, а також відповідністю фірмових знаків та позначень, художньо - технічне оформлення та якість упаковки.

Естетичні показники визначають художню концепцію одягу та ступінь відповідності її сталому суспільному ідеалу, тобто відповідність сучасному сприйняттю і соціальній думці.

Спецодяг повинен бути віддзеркаленням сучасності, саме тому естетичні показники є провідними при створенні моделей, що обумовило залучення даної групи показників до розгляду та оцінки у даній роботі.

5. Експлуатаційні характеристики спецодягу головним чином визначають його здатність протягом визначеного проміжку часу виконувати свої функції, тобто задовольняти потребам довговічності та придатності.

Також експлуатаційні вимоги та властивості орієнтовані на забезпечення відповідності виробу цільовому призначенню та умовам його використання.

Це обумовлює необхідність постійного удосконалення якостей та характеристик виробів.

Матеріали із високими показниками стійкості до істирання, стійкості до деформацій, згинів, зім'яття, світлопогоди, прання та хімічного чищення дозволять привести вироби з їх використанням до повної відповідності цільовому призначенню та умовам експлуатації.

5. Конструктивно-технологічні показники, які визначають технологічність конструкції виробу, затрати праці та терміни виготовлення виробу.

Важливим засобом, який стимулює процес виробництва, є стандартизація та уніфікація деталей, окремих конструкцій та вузлів виробу.

За допомогою варіації елементів, зберігаючи конструктивну основу, можна досягти новизни моделі.

Робота по уніфікації деталей одягу - це метод моделювання сімейства моделей на одній конструктивній основі.

Технологічність виготовлення одягу визначається можливістю використання в процесі виробництва оптимальних та економічних технологічних процесів, найбільш вдалим прийомів та способів обробки виробів.

6. Економічні показники характеризують витрати на створення моделі виробу, вартість основних та допоміжних матеріалів та вартість обробки виробу.

Отже поняття економічних показників пов'язане не лише із матеріальними, а із трудовими та фінансовими витратами на проектування, технологічну підготовку та процес виготовлення виробу.

Економічна відповідність показникам якості характеризується ступінню економічної досконалості конструкції, методів проектування та технології виготовлення одягу з урахуванням витрат на виробництво.

Великого наукового та практичного значення для управління витратами має науково - обґрунтована їхня класифікація, що повинна сприяти реалізації завдань управління ресурсами та враховувати зміни, що відбуваються на сучасному ринку.

Сьогодні застосовується нормативно встановлена класифікація витрат відповідно положень їх обліку і методичних рекомендацій по формуванню собівартості продукції у промисловості.

Технічний прогрес та швидка зміна моди диктує необхідність різкого скорочення термінів розробки та зниження витрат праці, засобів та матеріалів на створення та виробництво нових моделей одягу.

Включення економічних показників якості спецодягу для працівників салону краси. до групи показників, що мають вплив на вибір споживача обумовлено тим, що проблема проектування моделі із оптимальними показниками економічної відповідності є досить актуальною наразі.

Експериментальні цехи підприємств різної потужності та типів посилено ведуть роботу у даному напрямку шляхом аналізу техніко-економічних показників до розробки проектно-конструкторської документації на виріб на стадії ескізного проектування моделі.

З цією метою ведеться робота над удосконаленням існуючої методики аналізу економічності моделі, розробка структурної схеми та математичної моделі оцінки техніко-економічних показників моделей одягу для автоматизованого проектування на основі використання графічних моделей одягу типових фігур (ГМФ).

Результатом такої роботи повинне стати зниження собівартості та трудомісткості виготовлення виробу для задоволення потреб споживачів у якісному та порівняно доступному за вартістю, асортименту виробів спецодягу.

7. Показники психологічної комфортності, які характеризуються фізіологічною комфортністю виробу та показником індивідуальної прийнятності виробу у соціальному середовищі.

8. Одним з найважливіших показників психологічної комфортності виробу є зорове сприйняття (зорова модальність).

Цей показник характеризує різноманітні асоціативні сприйняття, що народжуються у споживача при спогляданні на предмет, тобто швейний виріб.

Такі асоціації багато в чому залежать від широкого спектру зорових ілюзій, які може створювати виріб, його колір, колористичне оформлення та композиція.

Матеріали та оздоблення швейного виробу також наділені такими характеристиками, вони обумовлюються зоровим сприйняттям фактури поверхні.

Однією з найактивніших ознак предмета є її колір.

Колір є дуже важливим інформаційним носієм для предмета, кольором можна передати психологічну атмосферу, створити уявлення радості, відчаю, печалі.

Функція кольору в предметах прикладного мистецтва досить різноманітна.

Особливо активна його соціально психологічна функція.

Сприйняття кольору, його відтінків є досить складним процесом інтегрування образу за ознаками зовнішнього виду.

Оцінювання кольору тісно пов'язане із специфічним впливом на фізіологію та психіку людини.

Наукою вже встановлено, що світлові промені хвиль різної довжини, тобто різних кольорів мають різний фізіологічний вплив на усі живі організми.

Іншу групу показників психологічної комфортності спецодягу для майстрів становить дотикове сприйняття.

При розгляді таких відчуттів людини головну роль грає фактура поверхні оздоблювального елемента чи вид (форма) оздоблювальної деталі. Фактура – це характер будови поверхні тканини.

У залежності від фактури розрізняють тканини гладенькі, рівні, шорохуваті, візерунчасто-гладкі, рельєфні, ворсові, войлокообразні.

Їх фактура залежить, головним чином, від структури ниток, що використовуються, виду переплетення та особливостей оздоблення.

Наприклад, використовуючи рівні гладкі нитки та атласне переплетення отримують тканини гладких фактур,

тканини полотняного переплетення мають рівну фактуру, а дрібно-візерунчасті – шорохувату, така ж фактура матеріалів і при застосуванні ниток крепової та фасонної круток.

Оздоблення «лаке» дозволяє отримати гладку, слизьку фактуру поверхні, а «гофре» та тиснення – рельєфну.

Фактура матеріалів має досить великого значення у психологічному та чуттєвому сприйнятті, як самого матеріалу, так і виробу з нього.

Тактильні відчуття людини від дотику до матеріалів та виробів в цілому виражають дуже складні взаємозв'язки між основними фізико-механічними властивостями волокон, ниток та тканин та великою кількістю фізіологічних та психологічних впливів, на які люди реагують по-різному.

Ще однією групою показників психологічної комфортності спецодягу є так звана «звукова модальність».

Даний показник характеризує здатність деталей, матеріалів чи оздоблювальних елементів створювати звукові коливання, які сприймаються людиною як скрип, шорох, шарудіння, дзилинчання, стук та інші.

В реальному житті людина постійно оточена масою різноманітних звуків. Так чи інакше, мозок дорослої людини збирає усі звуки, які ми чуємо, визначає, звідки вони виходять, а потім зосереджується на тих, які ми хочемо чути, та тих, до яких ми звикли.

Звук надає глибокий ефект на психічний стан людини, але поки що не існує наукового пояснення впливу конкретного звуку на різні аспекти нашої психіки.

Результат впливу звуку, що створюють різноманітні деталі, фурнітура та матеріали швейного виробу, складається лише виходячи із суб'єктивного сприйняття звукових коливань кожною окремою особистістю.

Ще один показник психологічної комфортності спецодягу – показник «нюхової модальності».

У зв'язку із тим, що нюх відноситься до самих перших відчуттів, що отримує людина від предмету, він є тісно пов'язаним із емоціями, які буде відчувати людина від виробу.

Саме тому при проектуванні та виготовленні швейних виробів, які є предметами, що супроводжують людину цілий день, слід досить ретельно підходити до процесу вибору матеріалів та фурнітури.

Зокрема, слід звертати увагу на неприємні запахи, які можуть виділяти пластичні та металеві маси, з яких виготовляють кнопки, гачки, люверси.

9. Показник індивідуальної прийнятності виробу у соціальному середовищі є ознакою, яка характеризує предмети костюму людини, як знак класової відповідності,

професійної диференціації, вираження економічної престижності, респектабельності,

приналежності його носія до тієї чи іншої групи, як знак статевої приналежності, вікової відповідності, вираження регіональної та історичної відповідності.

В якості символів при цьому виступають як окремі елементи костюму, так і сам костюм в цілому, як єдине ціле.

- Сукупність знаків та символів, що несе у собі костюм, складає текст, який у першу чергу читається у процесі взаємодії людини із соціумом, тобто одяг виконує і функцію «мови». Одяг у сучасному розумінні також є знаком, який може розпізнаватися оточуючими, як текст, що характеризує смак її власника.

- Всупереч бажанню людини, її одяг може розповісти про наявність таких якостей, як схильність до показового вжитку або навіть хвастоців.

Отже, той чи інший набір предметів одягу, манера їх одягати та носити обумовлює соціальні, обрядові, професійні та знакові функції одягу та соціальну відповідність для кожної окремої соціальної групи та прошарку населення. Усі вказані показники психологічної комфортності спецодягу для працівників кухарів спрямовані на задоволення вимог споживача отримувати моральне задоволення від споживання та процесу експлуатації таких виробів.

Усі властивості тканин, матеріалів та оздоблення виробів, які повинні задовольняти нематеріальним вимогам споживача, можуть оцінюватися лише суб'єктивно експертними, соціологічними методами, або методами, що реєструють психофізіологічний стан людини у процесі сприйняття виробу.

Таким чином, до найбільш важливих показників якості спецодягу для кухарів віднесено: показники ергономічності, функціональності, естетичності, конструктивно – технологічності та економічності мають визначний вплив при виборі споживачем виду матеріалу комбінезону.

Психологічний показник комфортності являється також одним із основних критеріїв вибору спецодягу.

2.5.2 Експертна оцінка показників якості спецодягу для кухарів

Для проведення експертної оцінки важливості показників якості для кухарів був обраний метод індивідуального анкетування з наступним порівнянням та обробкою анкет експертів.

Для виявлення переважної точки зору було проведене анкетування викладачів кафедри Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну ННІ "Української інженерно-педагогічної академії".

В даній дослідницькій роботі виконаний аналіз використання спецодягу в кухарів та встановлено показники, які мають вплив на вибір споживачем спецодягу.

Дані показники у вигляді переліку питань анкети були запропоновані для розгляду експертам.

Вигляд розробленої для експертів анкети представлено у додатку А.

Застосування методу експертних оцінок, що базується на використанні знань, інтуїції та досвіду кваліфікованих фахівців швейного профілю, дозволить узагальнити різні індивідуальні думки експертів та зробити висновки щодо питання, яке розглядається в додатку Б.

Приступаючи до організації експертного опитування, необхідно визначити оптимальний кількісний склад експертної групи та включити до неї найбільш компетентних фахівців.

Вибір складу експертної групи здійснювався з урахуванням належності експертів до різного роду категорій у відповідності із займаною посадою, стажем роботи за профілем, наявністю вченого звання або ступеня.

Вибір експертної групи має забезпечити об'єктивність, обґрунтованість і комплексність оцінок, що експерти виставлять по ряду показників, а також зробити найбільш актуальні висновки щодо проектування спецодягу для працівників кухарів на основі експертних оцінок даних показників.

Для визначення компетентності і репрезентативності експертної групи, анкета, яка була представлена до розгляду експертам містила питання щодо яких визначалися наступні дані про експерта:

- стаж роботи у даній галузі;
- наявність вченого ступеня або звання;
- наявність опублікованих печатних робіт;
- джерело аргументації за обговорюваним питанням;
- ступінь обізнаності у даній сфері.

На основі отриманих даних про експертів була проведена кількісна оцінка їх компетентності відповідно до методики, яка викладена у науково - технічному прогнозуванні.

Відповідь експерта на кожне з питань анкети була оцінена певним чисельним коефіцієнтом, що дозволило виразити у чисельних показниках загальну компетентність експерта по обговорюваному питанню.

Орієнтовні чисельні значення по відповідному питанню анкети були виражені наступними балами:

- стаж роботи у галузі обговорюваної проблеми: до 5 років – 0,4; до 10 років – 0,6; більше 10 років – 0,8;
- наявність вченого ступеня (звання): доктор наук (професор) – 0,8; кандидат наук (доцент) – 0,6;
- наявність опублікованих робіт: монографії – 0,8; статті, підручник, навчальний посібник, методичні розробки – 0,6;
- обґрунтування думки по обговорюваному питанню: проведеними дослідженнями – 0,8; виробничим або педагогічним досвідом – 0,6; інтуїтивними уявленнями – 0,2.

Обчислення загальної компетентності експерта розраховується за формулою:

$$\Phi = \frac{12S_E}{h^2(m^3 - m)} = \frac{12 \sum_{j=1}^m \left(\sum_{t=1}^h \alpha_{jt} - \frac{\sum_{j=1}^m \sum_{t=1}^h \alpha_{jt}}{m} \right)^2}{h^2(m^3 - m)}; \quad (2.5)$$

$$S_E = \sum_{j=1}^m \delta_j^2 = \sum_{j=1}^m (Q_j - T)^2 = \sum_{j=1}^m \left(\sum_{t=1}^h \alpha_{jt} - \frac{\sum_{j=1}^m \sum_{t=1}^h \alpha_{jt}}{m} \right)^2;$$

$$\delta_j^2 = (Q_j - T)^2 = \sum_{j=1}^m \left(\sum_{t=1}^h \alpha_{jt} - \frac{\sum_{j=1}^m \sum_{t=1}^h \alpha_{jt}}{m} \right)^2.$$

(1.2)

де:

X_{ji} – оцінка відзначена і-м експертом по j-му пункту анкети;

$j_{\max}$ – максимальна оцінка по j-му пункту анкети.

У нашому випадку максимальна сума балів по чотирьом пунктам анкети становить 3,2 бали, отже:

$$K = \frac{\sum_{j=1}^7 X_{ji}}{3,2} \quad (1.1)$$

Окремо слід зазначити, що при обробці анкет експертів, у випадку вибору експертом не одного,

а декількох варіантів відповіді по одному питанню, враховувалася відповідь із більшим значенням чисельного вираження.

Так, зокрема враховувалася сума балів у випадку можливості експерта обґрунтувати свою думку виробничим й педагогічним досвідом.

Таке рішення пояснюється тим, що важливим для результативності по обговорюваній проблемі є не один виробничий або тільки лише педагогічний досвід, а синтез цих двох складових, у випадку наявності їх в експерта.

Для вибору найбільш компетентних експертів групи необхідно провести кількісну оцінку їхньої компетентності, відповідно до методики, викладеної вище. Яка демонструє кількість експертів по групам із зазначенням коефіцієнту компетентності кожної групи експертів.

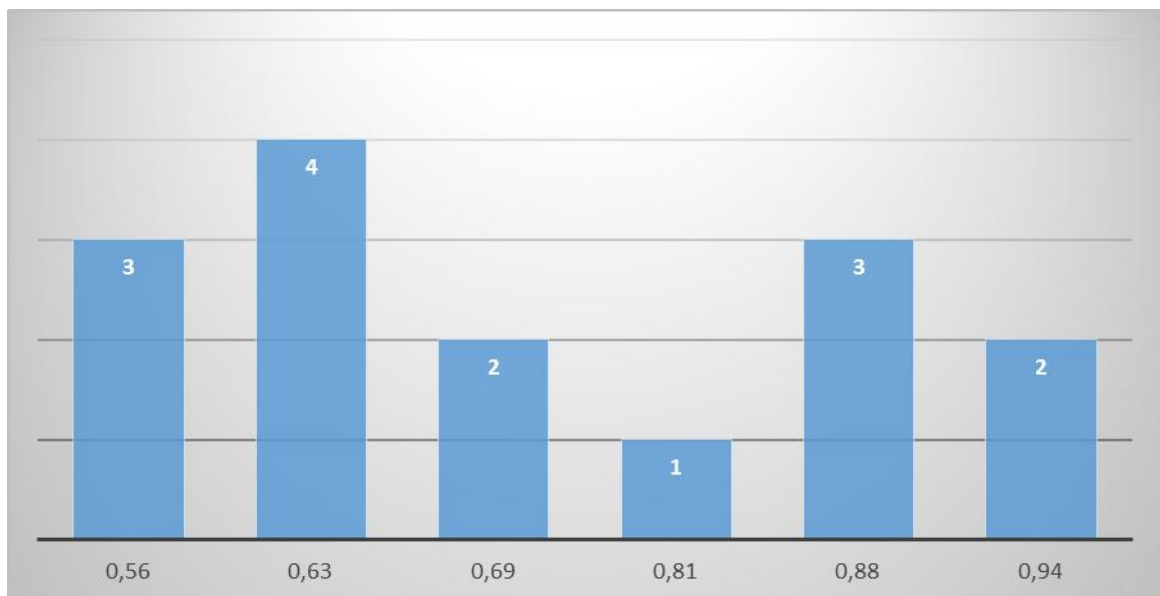

Рис. 2.3 Діаграма розподілу експертів в залежності від сумарного коефіцієнту компетентності

Показником репрезентативності експертної групи виступає середня арифметична величина компетентності всіх експертів, яка визначається за формулою:

$$K_{\text{гр}} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n k_i \quad (1.3)$$

де n – число експертів, що входять в групу.

Групу вважають репрезентативною за умови $K_{\text{гр}} \geq 0,67$.

У нашому випадку середня арифметична величина компетентності становить $K_{\text{гр}} \geq 0,73$ ($0,67 < 0,73$), умова виконується, отже всі зареєстровані експерти входять у репрезентативну групу експертів.

Вищенаведений спосіб оцінки компетентності експерта доцільно комбінувати із середнім чисельним значенням самооцінки експертів своєї компетентності за десятибальною шкалою.

Середнє значення балу по шкалі самооцінки експертів становить $K_c = 8$.

Отже, оскільки основні вимоги, що висуваються до компетентності експертів, – виконані, то думка кожного експерта, який прийняв участь у анкетуванні має бути врахована при обробці анкетних даних.

Важливим та відповідальним етапом експертного опитування є його завершальна стадія – обробка та аналіз отриманих результатів.

Метою обробки матеріалів експертної оцінки є визначення узагальненої думки та ступеню узгодженості думок експертів по кожному питанню, що розглядається .

Отримані в результаті анкетування експертів дані являють собою сукупність оцінок вагомості показників, призначених експертами кожному фактору, що ними оцінювався.

Такі оцінки виражені в балах та можуть приймати значення від 0 до 10 (додаток Г, таблиця Г.2). Отримані в результаті опитування оцінки (в балах) зводяться до таблиці, стовпці якої відповідають показникам, а рядки – експертам

Існуючі методи обробки думок експертів досить різноманітні та вимагають залучення відповідного математичного апарату, причому вибір того чи іншого методу обчислювання багато в чому залежить від специфіки дослідницького завдання, що розв'язується. Так, при обробці даних індивідуального анкетування експертів були використані наступні математичні процедури.

Введемо наступні позначення:

m – кількість експертів, які прийняли участь в оцінці ($i = 1, 2, 3, \dots, m$);

n – кількість оцінюваних показників ($j = 1, 2, 3, \dots, n$);

m_j – кількість експертів, що оцінили j -й показник;

m'_j – кількість максимально можливих оцінок (10 балів), отриманих j -м показником;

c_{ij} – оцінююча величина (у балах) j -го показника в i -го експерта.

Першим етапом безпосередньої обробки даних анкети є встановлення важливості запропонованих для оцінки експертам показників (направлень).

Для цього під час роботи була зведена таблиця Г.3 (додаток Г).

Показниками узгодженості думки групи експертів щодо важливості напрямлень, які були представлені до розгляду служать:

а) середнє арифметичне значення величини оцінки певного показника (у балах);

б) частота максимально можливих оцінок (10 балів), отриманих тим або іншим показником.

При розрахунку середнє арифметичне значення M_{ij} визначається за формулою:

$$M_{ij} = \frac{1}{m_j} \sum_{i=1}^{m_j} c_{ij} \quad (1.4)$$

Величина M_{ij} визначається для кожного показника i може приймати значення від 0 до 10 балів. Чим більшої, на думку експертів, важливості має кожний показник, тим ця величина більша.

Частота K'_j максимально можливих оцінок (10 балів), отриманих j -м показником, дорівнює:

$$K'_j = \frac{m'_j}{m_j} \quad (1.5)$$

Цей показник визначається для кожного з оцінюваних показників i може приймати значення в межах від 0 до 1.

Нижня межа відповідає випадку, коли серед оцінок, отриманих j -м показником, відсутні максимально можливі (10 балів) оцінки, а верхній – випадку, коли всі оцінки, отримані j -м показником, є максимальними. Вагомість показника зростає при зміні K'_j від 0 до 1.

Показник K'_j зазвичай розглядають як додатковий до показника M_{ij} .

Для наочного ілюстрування важливості напрямлень, які були запропоновані до розгляду експертів у роботі була побудована діаграма (рисунок 2.4).

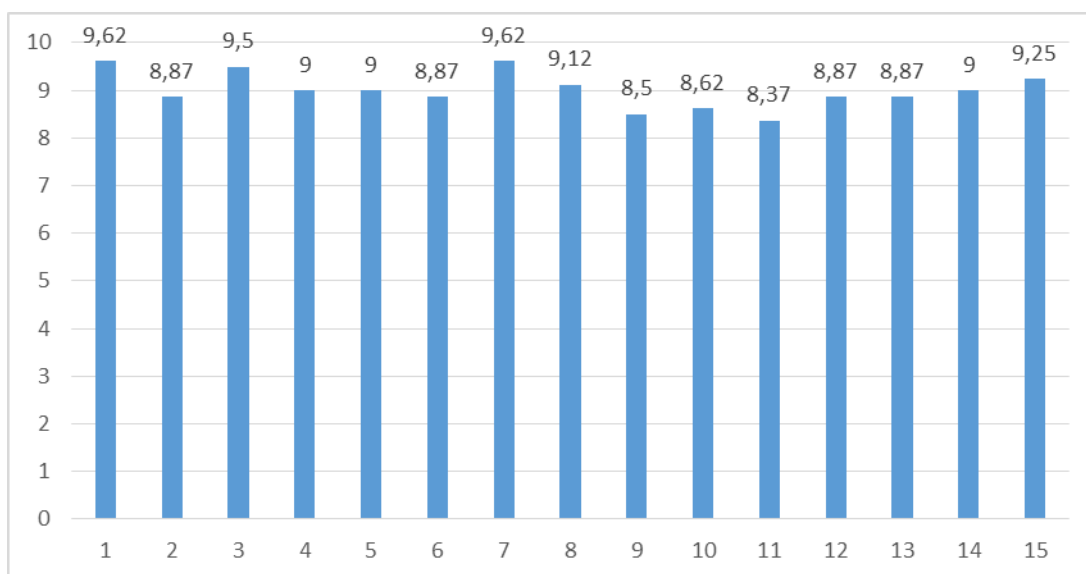

Рис. 2.4 Діаграма важливості напрямлень для кожного експерта

Аналізуючи рисунок 2.3, що зображує діаграму важливості напрямлень для кожного експерта, можна зазначити, що представлені до оцінювання експертам показники, які впливають на вибір спецодягу для працівників ресторанів, експертна група вважає досить вагомими.

Такий висновок складається з того, що найнижче значення вагомості напрямлення (лише для 1 експерта з групи) складає 8,37 з 10 можливих, але переважна частина експертної групи (93%) вважає дані показники досить вагомими, що виражається коефіцієнтом, значення якого коливається від 8,5 до 9,62 балів (з 10 можливих).

Отже, переважна кількість експертів має коефіцієнт вагомості значно більший за середній, а значить вважають, що показники, запропоновані їм до розгляду, є наразі доречними та актуальними.

Таким чином, з використанням вищенаведеної методики були розраховані вказані показники, які були занесені до таблиці Г.3 (додаток Г). При складанні таблиці В.3 кожному показнику та кожному експерту, що його оцінював, були привласнені порядкові номери.

Для зручності оперування даними, при складанні таблиці була використана крізна нумерація.

Отже, в результаті проведення відповідних розрахунків по кожному показнику були визначені і занесені до таблиці наступні значення:

- сума балів по кожному показнику;
- середнє арифметичне значення суми балів для кожного показника;
- частота максимально можливих оцінок (10 балів) для кожного показника.

Наступним кроком обробки даних експертного оцінювання стало проведення ранжування експертних оцінок по кожному показнику, що був представлений для оцінювання експерту.

В ході ранжування балам, виставленим експертами відповідним показникам були присвоєні місця та ранги.

Так наприклад, в рядку 9-го експерта вища оцінка (10 балів) зустрічається 2 рази (для 3-го та 8-го напрямлень).

Цим оцінкам присвоєні

1-ше та 2-ге місця, а їх ранг дорівнює середньому арифметичному значенню від суми їх місць та складає 1,5.

Результати проведеного ранжування представлено у таблиці В.4 додатку В.

Для перевірки вірності проведення ранжування було зведено таблицю В.5, яка відображає звідну матрицю рангів, до якої були занесені відповідні рангові значення з кожного показника, що були виставлені кожним з експертів.

Правильність заповнення звідної матриці рангів виконується шляхом знаходження контрольної суми за рядками матриці.

Для цього використовують формулу:

$$\sum_{j=1}^n R_{ij} = \frac{(1+n)n}{2} = \frac{(1+8)8}{2} = 36 \quad (1.6)$$

Таким чином, сума рангів кожного рядка повинна дорівнювати 36.

Далі знаходимо суму рангів, що підбита під кожним стовпчиком:

$$S_{ij} = \sum_{i=1}^m R_{ij} \quad (1.7)$$

Як видно з таблиці, сума рангів кожного рядка дорівнює контрольній та сума рангів з останнього рядка таблиці дорівнює сумі рангів по стовпцям.

Отже, процедура ранжування виконана вірно.

- Далі слід перейти до встановлення важливості показників, що були запропоновані для оцінювання експертній групі.

- Очевидним є те, що показник, який характеризується найменшою сумою рангів S_j , має, на думку експертів, найбільшого значення.

- Але сприйняття найменшого значення, як найважливішого, є досить незвичним та навіть некомфортним із психологічної точки зору.

- Саме тому для розгляду, наочності та зручності сприйняття даного питання у роботі була побудована діаграма, що на рисунку 2.5.

- Дана діаграма характеризує рівень значимості кожного показника виходячи із середнього арифметичного значення оцінок по ньому.

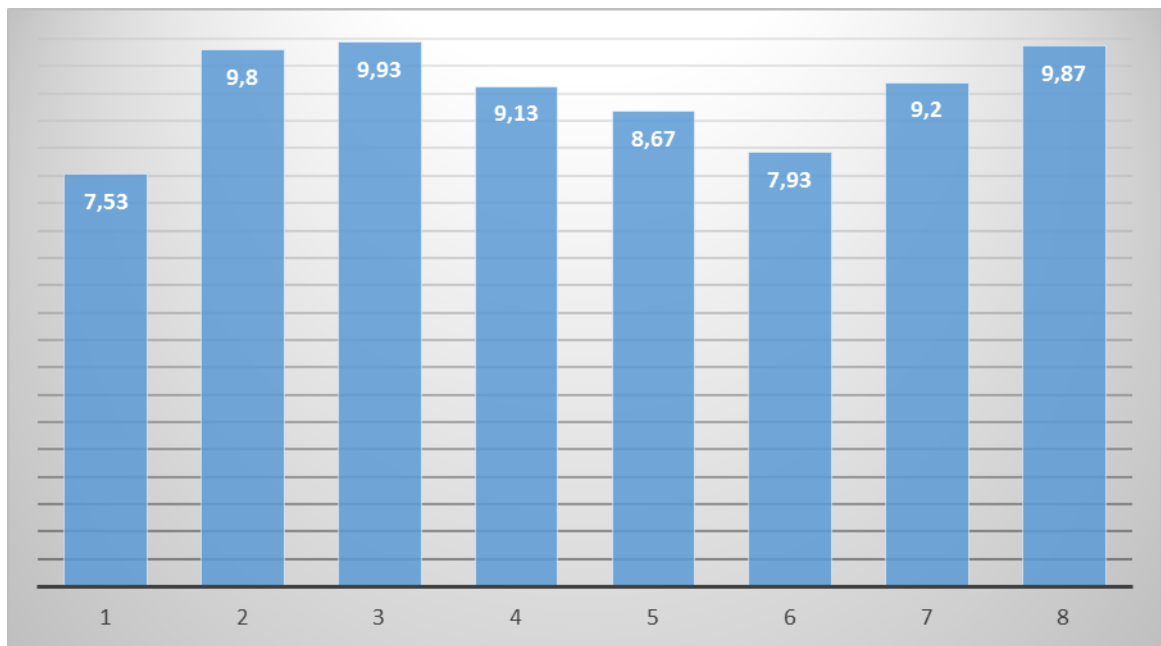

Рис. 2.5 Діаграма залежності критеріїв оцінки рівня вагомості показників від середнього арифметичного значення суми балів

- Аналізуючи дану діаграму, можна зробити висновок, що, на думку експертів, найбільш важливими показниками, що мають вплив на вибір спецодягу для кухарів, є наступні показники: найбільшій переваги здобув показник, що мав при проведенні обробки анкетних даних експертів порядковий номер 3 та втілював ергономічні показники якості спецодягу;

другим за важливістю став показник, що характеризує психологічну комфортність спецодягу (показник під порядковим номером 8);

третім за важливістю став показник, що характеризує економічні показники, які мають вплив на вибір спецодягу (показник під номером 2); четвертим за важливістю став показник, який втілює функціональні показники якості спецодягу (показник під номером 7).

- Трохи менші значення мають показники під номерами 4 та 5, що характеризують естетичні та експлуатаційні показники якості спецодягу відповідно.

- Показники під порядковими номерами 1 та 6 (вплив моди та конструктивно-технологічні показники)

- набули другорядного значення при обробці анкетних даних у зв'язку з тим, що отримали найбільші значення свої рангів.

- Таким чином, підбиваючи підсумки проведеної роботи можна зазначити, що використання методу індивідуального анкетування з подальшим зіставленням і обробкою індивідуальних думок експертів дозволило виявити переважну точку зору по питаннях, що цікавили дослідника.

- Зокрема, перелік найбільш важливих показників, що мають вплив на вибір спецодягу для кухарів, на думку експертів, очолив показник ергономічності (9.93%) та показник психологічної комфортності спецодягу (9.87%) для працівників ресторанів.

- Найменше всього набули показники впливу моди (7.53%) та конструктивно – технологічні показники (7.93%)

- Формування та аналіз результатів показників якості спецодягу для працівників ресторану є одним із визначальних факторів у розробці даного одягу з відповідними вимогами споживачів, що зумовлює застосування ергономічного, функціонального та економічного підходу до обґрунтування проектного рішення, яке враховує всю інформацію про призначення та умови експлуатації.

- Результати аналізу дозволяють зробити висновки, що є доцільним удосконалення існуючих моделей спецодягу для кухарів,

- які мають відповідати комплексу ергономічних, функціональних, економічних показників та показників психологічної комфортності.

- Дані, отримані в процесі проведення дослідження, дозволять обґрунтовано підійти до етапу розробки рекомендацій стосовно проектування спецодягу для кухарів.

2.6 Рекомендації щодо проектування спецодягу для кухарів

- Рекомендації щодо проектування спецодягу для кухарів ґрунтуються на спеціальному науковому дослідженні перспектив розвитку спецодягу.
- Це науково обґрунтована думка про можливі стани об'єкту в майбутньому або про альтернативні шляхи чи терміни їх здійснення.
- Очевидно, що актуальність рекомендацій щодо моди викликана потребами промисловості: необхідністю планувати об'єми виробництва, враховувати можливість появи нових модних зразків та освоювати нові технології, розробляти нові конструкції.
- Сьогоднішній день існує потреба в розробці такого спецодягу для кухарів, який міг би поєднувати в собі різні функції та підтримувати динамічний спосіб життя, який характеризується частою зміною подій.
- Саме врахування цих характеристик та фактів отримало місце при розробці рекомендацій щодо проектування спецодягу для кухарів, які викладені нижче.

2.6.1. Формування промислової системи моделей

Одними з основних видів спецодягу є куртка та брюки. Цей комплект є стабільним і популярним серед кухарів.

Доречним було б з'єднати ці дві складові та розробити комбінезон.

До вагомих характеристик, що повинні враховуватися при створенні спецодягу для кухарів відноситься відповідність моделі за формою, покроєм, конструктивним та декоративним лініям, кольоровому рішенню, матеріалам та оздобленню; відповідність конкретній спеціальності; сучасність та оригінальність моделі.

Відомо, що відповідність об'ємів одягу пропорціям фігури людини, співрозмірність деталей між собою, лаконічність та ясність ліній конструктивних членувань створює особливу гармонію функціонального та естетичного у вирішенні спецодягу для кухарів.

Проведене дослідження популярності спецодягу підтверджує цей факт:

наразі популярними залишаються спецодяг прямого силуету з регулюванням прилеглості завдяки поясу, з довгими рукавами та комірами сорочкового типу або взагалі без коміра.

Популярним є оздоблення спецодягу завдяки різних малюнків по тканині фарбами.

Ці результати дослідження здобули втілення при розробці колекції спецодягу для кухарів.

2.6.2 Опис зовнішнього вигляду моделей

- Розроблений комбінезон чорного кольору, прямого силуету, з довгими одношовними рукавами, має застібку планку та металеві кнопки, комір сорочкового типу на планці.

- По лінії низу рукавів та низу брюк, лінії входу в кишеню, відльоту коміра прокладені оздоблювальні строчки.

- В комбінезоні присутній вшивний пояс зі шльонками та з'ємний пояс для фіксування виробу на талії.

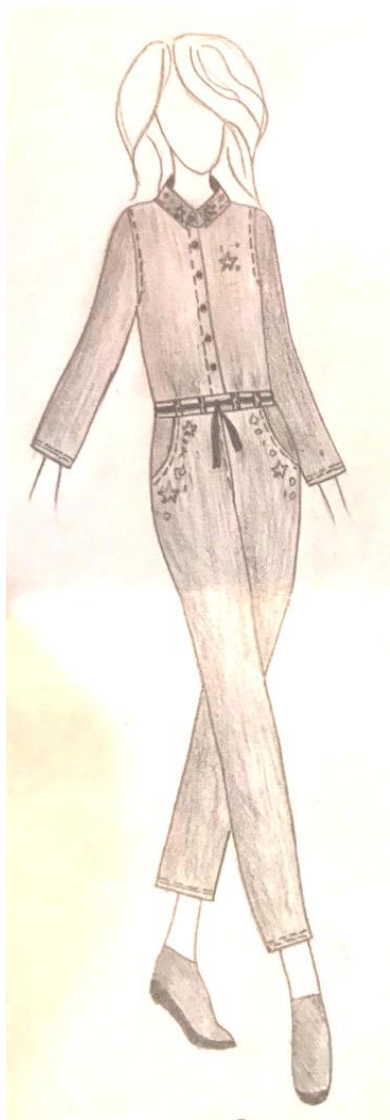
- По лінії входу в кишеню, по верхньому коміру проходить оздоблення у вигляді малюнка фарбами, на правій частині пілочки зображена лейба із зображенням зірки.

- Модель комбінезону №2. Відмінною особливістю є: комбінезон зеленого кольору; застібка с обшивками на застібку - блискавку; подвійний пояс

- Модель комбінезону № 3. Відмінною особливістю є: комбінезон білого кольору; комір – стійка; застібка на петлі та гудзики; подвійний пояс.

- Модель комбінезону №4. Відмінною особливістю є: комбінезон рожевого кольору; застібка з обшивками на застібку-блискавку; подвійний пояс; накладні кишені на брюках.

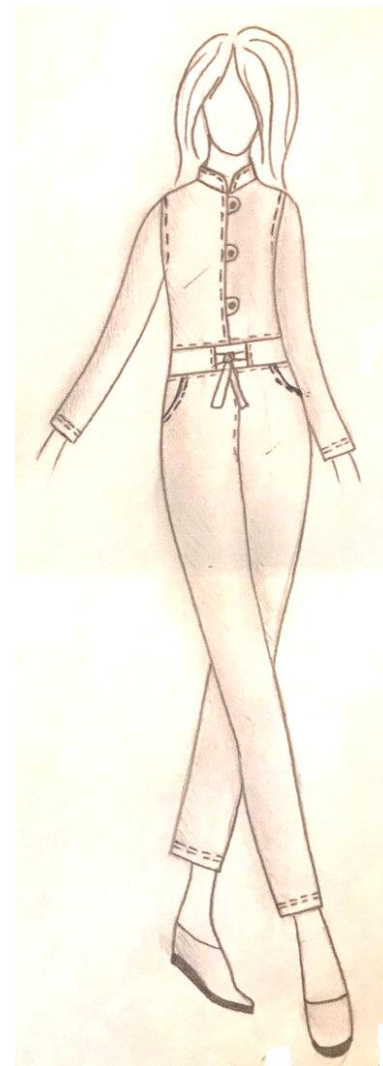
- Модель комбінезону №5. Відмінною особливістю є: комбінезон блакитного кольору; комір стійка; асиметрична застібка на петлі та гудзики; відсутність поясу.

Модель 1.

Модель 2

Модель 3

2.6.3 Оцінка конструктивної однорідності моделей.

Якщо виконати кількісну оцінку однорідності моделей за кількістю деталей, матеріалу, засобами формоутворення, конструкцією вузлів та з'єднань то конструктивні властивості вкажуть на однорідність моделей.

- Для цього розраховують коефіцієнт конструктивної однорідності базової моделі та моделей модифікацій.

- Аналіз конструктивної однорідності базової моделі та моделей модифікацій проводиться за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз конструктивної однорідності моделей

№	Конструктивна ознака	Однорідність ознак по моделях				
		Модель 1	Модель 2	Модель 3	Модель 4	Модель 5
1	Структура форми за кількістю та видом частин:					
1.1	Членування форми на деталі конструктивними лініями	1	1	1	1	1
1.2	Покрій коміра					
1.2.1	за способом з'єднання з горловиною	1	0	1	0	1
1.2.2	за видом (стійка, піджачний тощо)	1	0	0	0	1
1.3	Покрій рукава					
1.3.1	за способом з'єднання з виробом	1	1	1	1	1
1.3.2	за кількістю деталей рукава	1	1	1	1	1
1.4	Членування однойменних деталей конструктивно-декоративними лініями					
1.4.1	поперечне членування пілочки та брюк	1	1	1	1	1
1.4.2	Поперечне членування спинки та брюк	1	1	1	1	1
2	Структура поверхні однойменних деталей конструкції та ділянок за способами та кількістю декоративних засобів, які використовуються:					
2.1	Оздоблення					
2.1.1	Оздоблювальні строчки	1	1	1	1	1
2.1.2	Пояс	1	1	0	1	0
3	Спосіб формоутворення однойменних деталей та ділянок:					
3.1	Рукав в області оката	1	1	1	1	1
3.2	Пілочка та спинка з брюками в області талії	1	1	1	1	1

№	Конструктивна ознака	Однорідність ознак по моделях				
		Модель 1	Модель 2	Модель 3	Модель 4	Модель 5
4	Структура поверхні форми за кількістю та видом функціонально-декоративних засобів:					
4.1	Кишені					
4.1.1	за кількістю	1	1	1	1	1
4.1.2	за формою	1	1	1	0	1
4.2	Застібки					
4.2.1	за видом	1	1	1	1	1
4.2.2	За способом застібання (Гудзики, блискавка-застібка, кнопки)	1	1	1	1	1
5	Номенклатура матеріалів за пошивними властивостями:					
5.1	Верх	1	1	1	1	1
6	Конструкція пакета однойменних деталей та ділянок:					
6.1	Пілочка	1	1	1	1	1
6.2	Спинка	1	1	1	1	1
6.3	Брюки	1	1	1	1	1
6.4	Рукав	1	1	1	1	1
6.5	Комір	1	0	1	0	1
7	Конструкція та конструкційні засоби скріплення однойменних з'єднань, країв деталей	1	1	1	1	1
8	Конструкція функціональних елементів моделі (застібки, коміри, манжети тощо)	1	1	1	1	1
	ΣM_{ij}	23	21	20	19	21

За даними аналізу конструкцій моделей розраховують коефіцієнт конструктивної однорідності моделей $K_{ко}$ за формулою:

$$K_{ко} = \frac{\sum m_{ij}}{\sum M_{ij}}$$

де $\sum m_{ij}$ – сумарна кількість однотипних конструктивних ознак щодо i -ї та j -ї моделей;

$\sum M_{ij}$ - сумарна кількість усіх конструктивних ознак щодо i -ї та j -ї моделей.

$$K_{1-2} = 21 \cdot 2 / 44 = 0,95$$

$$K_{1-3} = 19 \cdot 2 / 43 = 0,88$$

$$K_{1-4} = 19 \cdot 2 / 42 = 0,9$$

$$K_{1-5} = 21 \cdot 2 / 44 = 0,94$$

$$K_{2-3} = 21 \cdot 2 / 41 = 0,98$$

$$K_{2-4} = 19 \cdot 2 / 39 = 0,97$$

$$K_{2-5} = 19 \cdot 2 / 41 = 0,92$$

$$K_{3-4} = 17 \cdot 2 / 40 = 0,85$$

$$K_{3-5} = 22 \cdot 2 / 42 = 0,96$$

$$K_{4-5} = 18 \cdot 2 / 40 = 0,9$$

- Розрахувавши таблицю аналізу конструктивної однорідності моделей я визначила, що моделі 1, 2, та 4 мають найбільш високий коефіцієнт конструктивної однорідності.

2.6.4 Обґрунтування вибору матеріалів.

- Вдале використання ефектів кольору – одна з основних умов успіху. Кольорова гама комбінезону може сприяти кар'єрному росту, перемозі в суперечці, відвертій розмові та бізнесовому успіху.

- Найпоширенішим залишається чорний колір, який вважається кольором сили і впевненого.

- Але сучасні тенденції моди диктують і використання не тільки інших кольорів для спецодягу, але й застосування тканин з малюнком.

- Як стало відомо з проведеного дослідження, серед тканин, що використовують для найбільшої популярності набувають тканини чорного кольору та тканини з малюнком.

- В дипломному проєкті використана тканина коттон.

- Коттон - це міжнародна назва бавовняної тканини.

- Сьогодні бавовна вважається одним з найбільш важливих видів сировини в текстильній промисловості.

- Вироби із 100%-ї бавовни вважаються ідеальними для шкіри. Все тому, що бавовна - натуральний, природний матеріал, який володіє високими антибактеріальними властивостями і не викликає алергію.

- Характеристика матеріалу використаного для майстрів салону краси представлений в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Назва матеріалів	Артикул	Волокнистий склад		Зсідання, %	
		основа	уток	основа	уток
1	2	3	4	9	10
Тканина верху Cotton	4603	50% Котон	50% прим	4	2

Серед його незаперечних переваг виділяють:

- високу міцність і зносостійкість;
- термопластичність - можливість приймати різні форми під впливом високих температур (наприклад, після прасування праскою);
- високі термозахисні характеристики - добре зберігає тепло і сухість;
- легке очищення і прасування;
- взаємодія з органічними розчинниками (оцтом, спиртом), що дозволяє виводити навіть найскладніші плями.

- При цьому не можна використовувати лимонну кислоту, прати на максимальному режимі і піддавати тривалому впливу сонячних променів.

- Але рекомендовано використовувати змішані тканини, щоб вміст бавовни у виробі було не менше 30%, а решта 70% становили синтетичні добавки, такий одяг тримає форму і не мнеться завдяки властивостям синтетики, але при цьому завдяки додаванню бавовни пропускає повітря.

- *Фурнітура* служить для застігання швейних виробів, прикріплення, зміцнення деталей, а також для зручності експлуатації одягу.

- До фурнітури швейного виробництва відносяться: гудзики, застібки-«блискавки», кнопки, гачки, петлі, пряжки і т.п.

- *Кнопки* складаються з основи з виступом (штифтом) і головки, що має заглиблення, яким фіксується основа зі штифтом.

- Виготовляють кнопки з латуні (нікельовані, посріблені), зі сталеві стрічки (лаковані) або пластмасові.

- Використовують їх для застібання жіночих блуз, суконь, дитячих сорочок, головних уборів.

- Дуже важливим етапом являється підбір тканини для спецодягу робітників.

- Адже важливо враховувати всі аспекти, такі, як: сировинний склад тканини, її властивості;

- колір тканини; ненав'язливе декорування та багато іншого.

- Дуже важливо щоб майстри почувались комфортно у спецодязі тоді і робота буде в радість.

- Важливо щоб колір не кидався в очі і не набридав ні майстру, а ні клієнту.

- Якщо все, що вище перераховано в гармонії то і салон краси буде працювати в найкращому ритмі.

- Таким чином, для проектування комбінезону для кухарів рекомендується використовувати чорну тканину, коттон.

- Серед фурнітури рекомендується використовувати кнопки.

Висновки до розділу 2

В першому розділі був проведений аналіз сучасного спецодягу для кухарів, охарактеризовано основні види спецодягу, які використовуються в закладах харчування, виявлено основні вимоги до спецодягу,

- досліджено психологічний вплив кольору спецодягу, досліджена популярність спецодягу для працівників салонів краси, визначено найбільш важливі показники якості та проведена експертна оцінка показників якості спецодягу для працівників ресторанів,

- на основі цих досліджень розроблено рекомендації проектування спецодягу для кухарів.

- Розроблені рекомендації знайшли відбиття у створенні колекції спецодягу для кухарів на одній базовій основі.

- Також в роботі було досліджено психологічний вплив кольору ділового костюму. Було з'ясовано, що колір має суттєвий вплив як на психологічний стан людини, так і взагалі на почуття.

РОЗДІЛ 3.

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ-ВИКОНАВЦІВ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ

Для того, щоб розробити робочий одяг для кухарів, необхідно врахувати кілька важливих аспектів, пов'язаних як з професійною підготовкою, так і зрозумінням специфіки роботи в кулінарній індустрії.

- Нижче наведені основні вимоги

1.знання роботи шеф-кухаря

- розуміння умов праці на кухні: високі температури, вологість, контакт з продуктами харчування та хімічними речовинами

- розуміння стандартів - гігієни та санітарії, що регулюють виробництво та використання спецодягу для харчової промисловості

2.ергономіка та комфорт.

- Вивчити принципи ергономіки та створювати зручний і функціональний одяг, що забезпечує свободу рухів.

Забезпечити комфортний час тривалого носіння в інтенсивних умовах.

3.матеріали.

Знання сучасних матеріалів, що використовуються в робочому одязі: стійкість до бруду, вологостійкість, термостійкість, повітропроникність.

Розуміння необхідності використання матеріалів, які легко дезінфікуються та відповідають стандартам безпеки.

4.дизайн і функціональність.

- Поєднання краси та практичності.

Розробка функціональних елементів: кишень для інструментів, регульованих застібок, вентиляційних вставок.

5.розуміння технологій пошиття.

Знання новітніх технологій виготовлення спецодягу, включаючи безпечні шви, які не пропускають бруд. Інтеграція новітніх технічних рішень (наприклад, водонепроникні та термопокриття).

6.естетичні вимоги.

Створення стильного одягу, що підкреслює професійний вигляд кухаря.
Можливість адаптації дизайну до корпоративного стилю ресторану або бренду

7.Професійна підготовка.

- Освіта в галузі дизайну одягу з акцентом на спеціалізованому одязі.
- Навички використання програмного забезпечення (наприклад, Auto CAD, CLO 3D) для створення технічних креслень і 3D - моделей.

8.увага до потреб різних груп працівників

Розробка унісекс-дизайну або моделей унісекс.

Врахування специфічних розмірів, форм тіла та фізичних характеристик працівників.

9.екологічні міркування.

- Використання екологічно чистих матеріалів та принципів Сталого виробництва. Це може бути важливо для ресторанів, Які намагаються відповідати «зеленим» стандартам.

10.комунікація з клієнтами.

- Вміння працювати з клієнтами, враховуючи їхні побажання та вимоги компанії. Представлення концепцій та ідей клієнтам у зрозумілій та привабливій формі.

РОЗДІЛ 4.

РОЗРОБКА ФАКУЛЬТАТИВНОГО ЗАНЯТТЯ З ТЕМИ «ПРОЕКТУВАННЯ СПЕЦОДЯГУ ДЛЯ КУХАРІВ»

4.1. Вихідні дані

Назва спеціальності: «Професійне навчання. Технологія виробів легкої промисловості» ;

назва навчального закладу: Українська інженерно-педагогічна академія;
освітній ступінь: бакалавр;

стратегічні цілі підготовки: формування у майбутніх інженерів-педагогів поняття про технологію виготовлення легкої промисловості та практичних умінь з проектування спецодягу для працівників харчової промисловості.

назва навчальної дисципліни, з якої проводиться факультативне заняття – «Проектування одягу»;

цілі вивчення даної дисципліни: формування теоретичної та практичної бази для проектування конкурентоздатного одягу в умовах промислового та індивідуального виробництва.;

- назва теми дисципліни, з якої проводиться факультативне заняття «Проектування спецодягу для працівників харчової промисловості».
- Цілі її вивчення: формування знань та умінь у студентів щодо особливостей проектування моделей одягу для працівників ресторану.

4.2 Постановка цілей факультативного заняття (оперативних цілей).

Факультативне заняття – це необов'язковий навчальний предмет, який вивчається студентами ВНЗ за їхнім бажанням для поглиблення та розширення науково – теоретичних знань. Це одна з ефективних форм диференційованого навчання, яка розрахована на розвиток пізнавальних інтересів, здібностей та формування професійної орієнтації учнів, оволодіння методами наукових досліджень.

Діяльнісний підхід до навчання припускає постановку цілей навчання з урахуванням чотирьох рівнів засвоєння навчального матеріалу, які характеризують критерії навченості студентів і визначають етапи і форми розумової діяльності. Опис оперативних цілей з навчальної теми представлена в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Оперативні цілі вивчення теми

Цілі факультативного заняття	Цілі формування різних рівнів засвоєння навчального матеріалу	Умови досягнення	Результат у вигляді дій студентів
1	2	3	4
Ознайомлення з особливостями технології виготовлення спецодягу для працівників харчової промисловості оволодіння знаннями та вміннями проектування спецодягу для ресторанів.	I. Формування умінь по розрізненню основних видів спецодягу для працівників харчової промисловості за призначенням.	1. Базові знання отримані при вивченні теми «Одяг, його види та функції» з дисципліни «Конструювання швейних виробів» 2. Виконання дій з розрізнення видів спецодягу для працівників ресторанів за призначенням.	Правильне розрізнення різних видів спецодягу для працівників харчової промисловості за призначенням.
Формування творчих здібностей при самостійному проектуванні моделей спецодягу для працівників харчової промисловості	II. Формування знань умінь по наданню характеристики асортименту спецодягу для працівників та його складових.	1. Виконання дій з розрізнення асортименту спецодягу для працівників кухарів та його складових.	Правильне розрізнення асортименту спецодягу для працівників кухарів та його складових, чітке визначення функції кожної з складових спецодягу.

Продовження табл. 4.1.

1	2	3	4
---	---	---	---

Формування творчих здібностей при самостійному проектуванні моделей спецодягу для працівників кухарів.	Сформувати вміння надавати рекомендації щодо впровадження новітніх шляхів вдосконалення технології проектування спецодягу для працівників кухарів.	2. Виконання дій з розрізнення вимог спецодягу для працівників кухарів. 3. Виконання дій щодо визначення особливостей зняття мірок з працівників.	Вміння правильно зняти проектувати спецодяг для працівників харчової промисловості.
	III. Вміти здійснювати порівняльну характеристику різних видів спецодягу для працівників харчової промисловості. та їх особливості проектування - вибору матеріалів, кольору.	1. Виконання дій з раціонального порівняння різних видів спецодягу. 2. Виконання дій з визначення матеріалів та кольору для різних видів спецодягу для працівників кухарів.	Вміння порівнювати різні види одягу, виділяти схожість та відмінність між ними, надавати раціональне обґрунтування. вибору матеріалів та кольору.
	IV. Формування творчих здібностей із самостійного проектування моделей спецодягу для працівників кухарів.	1. Виконання дій щодо визначення вимог до певного виду спецодягу для працівників кухарів. 2. Виконання дій по самостійному вибору конструктивних рішень моделі, матеріалів та кольору; створенні замальовки моделі одягу. 3. Спроектувати спецодяг під певний інтер'єр кухарів.	Впевнено та вірно орієнтуватись у класифікації видів спецодягу для працівників кухарів. Вірно визначати особливості проектування спецодягу для певного виду кухарів Самостійно обирати конструктивні рішення, з урахуванням виконання потрібних функцій одягу.

4.3. Перелік літературних джерел

Перелік літературних джерел, які допоможуть у вирішенні питань з факультативного заняття та для виконання розробки дидактичного проекту:

1. Гур'янова О.В. Композиція костюма: Практикум. – Кіровоград: ПП Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. – 88с.
2. Дизайн одягу в полікультурному просторі: монографія/ М. В. Колосніченко, К. Л. Пашкевич, Т. Ф. Кротова та інш. К.: КНУТД, 2020. 268 с.
3. Колосніченко М.В., Пашкевич К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу: навч. посібник. К.: КНУТД, 2018. 236 с.
4. Малинська А. М., Пашкевич К. Л., Смирнова М. Р. Колосніченко О. В. Розробка колекцій одягу: навч. посібник. К.: ПП НВЦ Профі 2018. 242 с.
5. Чупріна Н. В., Струмінська Т. В. Сучасні технології дизайн-діяльності: навч. посібник. К.: КНУТД, 2017. 416 с.

4.4. Конструювання дидактичних матеріалів.

Дидактичні матеріали – це систематизація об'єктів, кожен з яких, по-перше, призначений для використання в процесі навчання як матеріальна або матеріалізована модель того або іншого компоненту суспільного знання і досвіду, а по-друге, є засобом рішення деякої дидактичної задачі.

До дидактичних матеріалів відносяться: план, текст, конспект.

План – набір коротких найменувань логічно завершених частин учбової теми, послідовність яких враховується як особливості самого змісту, так і рівень знань студентів (базовий і формований).

Для отримання плану необхідно здійснити:

- вибір необхідних змістовних елементів по темі і встановити типи існуючих між ними зв'язків;

- вибір послідовності викладу змістовних елементів і сформулювати заголовки, які об'єднують ці змістовні елементи по однорідних ознаках;
- вибір рівня складності плану.

- В результаті виділення змістовних елементів по темі і встановлення їх взаємозв'язків утворюється логіко-семантична структура учбового матеріалу.

- Логіко-семантична структура забезпечує представлення про різноманіття змістовних елементів з теми, їх ролі і значення в темі.

- На основі логіко-семантичної структури складаємо план теми

План викладення теми: «Виготовлення спецодягу для кухарів»

План заняття

1. Характеристика особливостей спецодягу для кухарів.
2. Характеристика видів спецодягу для кухарів.
3. Характеристика особливостей проектування спецодягу для кухарів
 - 3.1 Технологія зняття мірок з працівників
 - 3.2 Особливості вибору конструктивних рішень моделей спецодягу для кухарів
 - 3.3 Особливості технології вибору матеріалу для пошиття спецодягу для кухарів.
 - 3.4 Технологія виготовлення спецодягу для кухарів
 - 3.5 Проектування спецодягу для кухарів
4. Шляхи удосконалення технології проектування спецодягу для кухарів.

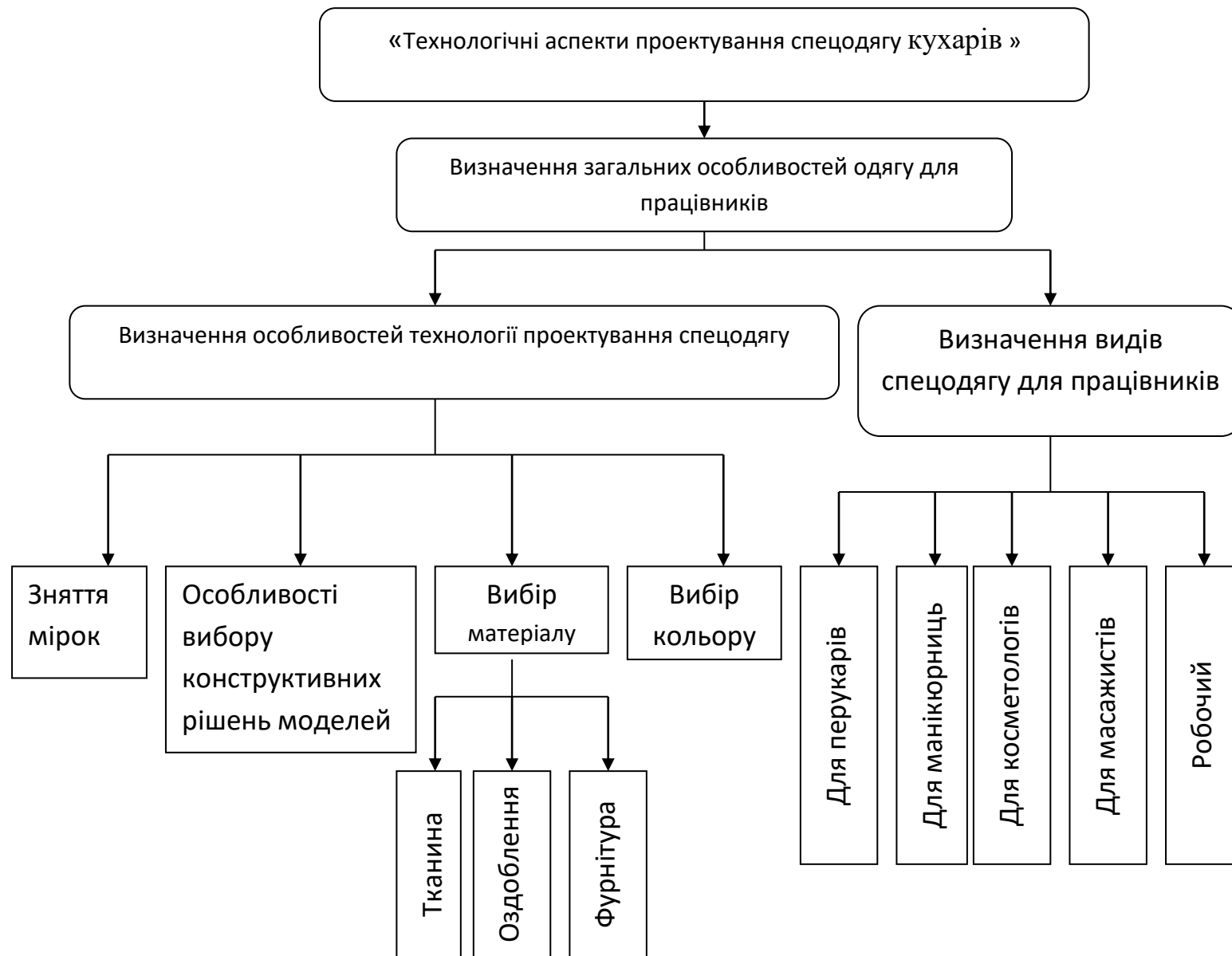

Рис. 4.1 Структурно логічна схема з теми «Проектування спецодягу для кухарів»

4.5 Аналіз базових умов навчання.

В цьому пункті проведено аналіз базового навчального матеріалу та обрано способи актуалізації базових знань і способів дій (табл. 4.2).

Таблиця 4.2 – Аналіз базового матеріалу і способи актуалізації базових знань

Перелік базових понять, законів, способів дії	Назва дисциплін і тем, в яких формуються базові знання і дії	Способи (методи, форми, засоби) перевірки рівня сформованості базових знань і способів дій	Способи актуалізації або поповнення базових знань і способів дій
1		3	4
Загальні відомості про технологію виготовлення одягу	Технологія виготовлення одягу <u>Теми:</u> 1.Види ручних стібків та строчок 2.Способи з'єднання деталей одягу . 3.Класифікація та будова ручних стібків і строчок	Письмове опитування <u>Питання:</u> 1.Що таке стібок? 2.Перерахуйте класифікацію ручних стібків та строчок?	1.Швидке, чітке відтворення базового навчального матеріалу, включивши його в ООД при викладі нового навчального матеріалу. 2.Нагадування згідно плану характеристики спецодягу для кухарів та способи його проектування для засвоєння базової інформації.
Загальні відомості про текстильні матеріали для виготовлення спецодягу	Матеріалознавство <u>Теми:</u> 1.Види текстильних волокон і ниток. 2.Будова волокон і ниток. 3.Властивості волокон текстильних матеріалів.	Письмове опитування <u>Питання:</u> 1.Що таке текстильне волокно і текстильна нитка? 2. Яка будова бавовняної тканини? 3.Які властивості текстильних матеріалів ви знаєте?	
Особливості конструювання спецодягу	Конструювання одягу <u>Теми:</u> 1.Загальні відомості про конструкцію одягу. 2. Класифікація жіночих та чоловічих фігур. 3. Методи і правила вимірювання фігур. 4. Розмірні ознаки і прибавки.	Письмове опитування <u>Питання:</u> 1.Що таке конструкція одягу? 2. Перерахуйте класифікацію жіночих та чоловічих фігур? 3. Що таке конструктивний пояс? 4. Перерахуйте прибавки та розмірні ознаки фігури?	

4.6. Проектування мотиваційних технологій навчання

Розробка мотиваційних технологій навчання з теми, характеристика і текст мотивації, використання якої доцільно при вивченні навчального матеріалу факультативного заняття (табл. 4.3).

Таблиця 4.3 – Обрання методів мотивації навчальної діяльності

Вид і методи мотивації	Вступна мотивація	Підтримуюча (поточна) мотивація
1	2	3
Внутрішня мотивація, мотивуючий вступ з використанням прийому «віднесення до особистості»	Розповідь студентам нового матеріалу з теми факультативного заняття . Кожен хто приходить в салон краси хоче щоб нас обслуговували чисті та охайні майстри, які задоволенні своєю роботою. Для цього кухар має мати гарний зовнішній вигляд.	
Внутрішня мотивація, мотивуюча демонстрація	Наша задача спроектувати спецодяг для кухарів. Такий, щоб відповідав усім вимогам ергономічності, гігієнічності та експлуатаційним властивостям.	
Внутрішня мотивація на етапі викладу нового матеріалу		Важливо проектувати саме спецодяг для кухарів. Адже ми хочемо бачити охайних кухарів. Для забезпечення працівників від шкідливих випаровувань та пилу важливо спроектувати спецодяг, який буде відповідати усім вимогам.
Зовнішня мотивація на етапі формування та контролю діяльності студентів		Якщо на протязі заняття ви проявите себе в питанні проектування спецодягу, то відповідно отримаєте бали, які будуть враховуватись на основному занятті зі спецтехнології та проектуванні.

Різні види мотивації визначають потребу студентів в оволодінні знаннями, вміннями та навичками, його активність.

4.7. Проектування технології формування орієнтовної основи діяльності на факультативному занятті (табл.4.4).

Таблиця 4.4 – Способи формування ООД на факультативному занятті

Рівні засвоєння навчального матеріалу теми заняття	Форми	Методи	Засоби
1	2	3	4
1 рівень - пізнання, розпізнавання, відмінність вірного від невірного. Визначення понять та призначення спецодягу для працівників, його види.	Фронтальна	Розповідь, пояснення, демонстрація засобів.	Плакат «Види спецодягу в кухарів електронна презентація на тему «Спецодяг для кухарів»
2 рівень – репродуктивний. Відтворювання вимог різних видів спецодягу для працівників, його асортимент. Особливості проектування, зняття мірок.	Фронтальна	Розповідь, пояснення, демонстрація засобів, опитування з метою визначення рівня засвоєння знань (репродуктивний).	
3 рівень - узагальнення, систематизація. Здійснення порівняльної характеристики різних видів спецодягу салонів краси та їх особливості проектування - вибору матеріалів, кольору.	Групова	Розповідь, пояснення, демонстрація засобів.	Натуральні зразки моделей спецодягу кухарів презентація на тему «Спецодяг для кухарів»
4 рівень – формування елементів творчої діяльності. Виконання самостійної роботи проектування моделей спецодягу для працівників кухарів певного призначення з певними функціями та властивостями, формування творчих здібностей.	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Відкрити сторінку в соціальній мережі: «Будем знакомы – «Модные люди»!» та ознайомитись із дизайнерськими рішеннями проектування спецодягу для кухарів

Технології формування орієнтованої основи діяльності (технології формування нових знань) створять «орієнтири» майбутньої діяльності, що забезпечать правильність її виконання

4.8. Проектування технології формування виконавчих дій на факультативному занятті (табл. 4.5).

Таблиця 4.5 – Способи формування виконавчих дій з теми

Рівні засвоєння навчального матеріалу теми заняття	Форми	Методи	Засоби
1	2	3	4
1 рівень - пізнання, розпізнавання, відмінність вірного від невірного. Визначення понять та призначення спецодягу для кухарів, його види.	Фронтальна	Вправи з пізнання понять, розрізнення видів спецодягу.	Студентом обирається картка на котрій зображено певний вид спецодягу кухарів. Студент має відповісти на запитання: 1. Для якого працівника підійде цей вид спецодягу? Чому? 1. З чого складається комплект одягу(штани, брюки, блуза, фартух, та ін..)?
2 рівень – репродуктивний. Відтворювання вимоги різних видів спецодягу, його асортимент. Особливості проектування, зняття мірок.	Групова	Вправи з відтворювання видів та вимог спецодягу, його асортименту, особливостей проектування.	Студенти діляться на 3 групи. Кожна група має певне завдання: 1 група: на основі зразків спецодягу виявити вимоги, котрі пред'являються до спецодягу кухарів 2 група: виявити асортимент спецодягу для працівників хачової промисловості. 3 група: виявити які особливості при проектуванні спецодягу для кухарів

Продовження таблиці 4.5

1	2	3	4
3 рівень - узагальнення, систематизація. Здійснення порівняльної характеристики різних видів спецодягу кухарів та їх особливості проектування - вибору матеріалів, кольору.	Групова	Вправи з систематизації знань у процесі порівняння характеристик видів спецодягу.	Студенти порівнюють натуральні зразки моделей спецодягу кухарів, та визначають які відмінності в спецодязі для різних працівників.
4 рівень – формування елементів творчої діяльності.			Кожен студент розглядає журнали

Виконання самостійної роботи проектування моделей спецодягу для кухарів певного призначення з певними функціями та властивостями, формування творчих здібностей.	Індивідуальна робота	Практичні вправи зі створення моделі спецодягу для кухарів.	спецодягу для кухарів. Роздається завдання для кожного певний вид спецодягу, який студент повинен замалювати, на основі розглянутого матеріалу.
--	----------------------	---	---

Головна закономірність процесу формування виконавчих дій полягає в тому, що розумова форма дії досягається не відразу, а по черзі, для кожного рівня засвоєння навчального матеріалу.

4.9. Проектування контрольних дій.

Проектування системи контролю є одним з важливих видів діяльності викладача.

Засоби контролю з теми факультативного заняття представлені в табл. 4.6.

Таблиця 4.6 – Засоби контролю з теми факультативного заняття

Рівні засвоєння навчального матеріалу теми заняття	Форми	Методи	Засоби
1	2	3	4
1 рівень - пізнання, розпізнавання, відмінність вірного від невірного. Визначення понять та призначення спецодягу для кухарів, його види.	Фронтальна	Усне опитування з метою визначення рівня засвоєння понять та призначення теми.	На плакаті «Види спецодягу для кухарів.», показати спецодяг для конкретних професій харчової промисловості. Студенти мають відповісти на питання:
2 рівень – репродуктивний. Відтворювання вимоги різних видів спецодягу, його асортимент. Особливості проектування, зняття мірок.	Групова	Усне опитування з метою визначення рівня засвоєння матеріалу про види, асортимент та особливості проектування спецодягу для кухарів	1. Які вимоги пред'являються спецодягу? 2. Який асортимент спецодягу для кухарів? 3. Які існують особливості в проектуванні спецодягу кухарів?
3 рівень - узагальнення, систематизація. Здійснення порівняльної характеристики різних видів спецодягу кухарів	Групова	Перевірка письмової роботи – порівняльної характеристики матеріалів спецодягу.	Проведення кейсу з теми: «Вибір тканини для спецодягу кухарів». (Додаток Л) На основі проведеного кейсу з'ясувати у студентів: який матеріал підходить для виготовлення спецодягу

4 рівень – формування елементів творчої діяльності. Виконання самостійної роботи проектування моделей спецодягу для кухарів певного призначення з певними функціями та властивостями, формування творчих здібностей.	Індивідуальна робота	Вправа розробленої моделі спецодягу для працівників харчової промисловості.	Екскурсія до салону краси «LaStar». План: 1. Ознайомитись із послугами, які надають в ресторанах. 2. Ознайомитись із зовнішнім виглядом кухарів. 3. Прослідкувати за динамікою кухарів. На основі цього спроектувати власну модель спецодягу(для кухарів з авторським підходом, з урахуванням колірної гами закладу та особливостей експлуатації спецодягу кухарів.
---	----------------------	---	---

- Спроектвані засоби контролю дають можливість визначити, наскільки чітко досягнута мета навчання, які недоліки процесу навчання і що варто зробити, щоб застосувати нові технології навчання.

- На основі цього спроектувати власну модель спецодягу для кухарів з авторським підходом, з урахуванням колірної гами салону краси та особливостей експлуатації спецодягу.

4.10. Розробка сценарію факультативного заняття

Сценарій факультативного заняття приведено у вигляді таблиці 2.7 з описом взаємопов'язаних дій викладача й студентів.

Тема: Проектування спецодягу для кухарів

Мета: визначити види тканин, які як найкраще будуть відповідати вимогам пропонованим до спеціального одягу для кухарів;

визначення деталей вузлів, які необхідно використовувати в спецодязі для кухарів.

Технічні й дидактичні засоби навчання:

- питання для вхідного контролю;
- методичні рекомендації для самостійної роботи, прилади для проведення досліджень;
- зразки тканин, олівці, журнали

Таблиця 4.7 – Сценарій навчання з теми заняття

№ п/п	Структурні елементи заняття	Зміст структурних елементів
1	2	3
1	Організація початку заняття	- Вітання; - Перевірка присутніх.
2	Повідомлення теми, цілі і мотивація цілі	Записує тему на дошці, повідомляє мету заняття. <u>Тема:</u> Проектування спецодягу для кухарів <u>Мета:</u> визначити види тканин, які як найкраще будуть відповідати вимогам пропонованим до спеціального одягу для кухарів; визначення деталей вузлів, які необхідно використовувати в спецодязі для кухарів. Настроює студентів на успішне й швидке виконання завдання самостійної роботи, обґрунтовує значимість даного матеріалу у їх професійній діяльності: знання обробки спецодягу, підібрані тканини та обладнання для виготовлення спецодягу та допоможе підібрати способи догляду при експлуатації того чи іншого виробу.
3	Аналіз сформованості та актуалізація опорних знань	Проводить письмове опитування, стежить за самостійним виконання робіт кожним студентом. Збирає роботи.
4	Формулювання ООД задач	Пояснення матеріалу згідно плану: 1. Характеристика особливостей спецодягу для кухарів. 2. Характеристика видів спецодягу для кухарів. 3. Характеристика особливостей проектування спецодягу для кухарів 4. Шляхи удосконалення технології проектування спецодягу для кухарів. Отже, розглянемо питання даного заняття. Відомо, що при згадці слова «спецодяг» у багатьох працівників харчової промисловості виникають асоціації з безформеною, одноманітною «уніформою», яка не тільки не виражає індивідуальність співробітника, але і сприяє зниженню його творчого потенціалу і бажання якісно працювати. Однак за цим терміном криється безліч можливостей для самореалізації працівника і успішності салону краси в цілому. Зараз створенням різних варіантів уніформи займаються багато дизайнерів і модельєрів,

Продовження таблиці 4.7

1	2	3
	Формування ООД задач	число організацій і компаній, що бажають придбати уніформу для своїх співробітників, постійно зростає. До основних властивостей спецодягу віднесено: •Захист від забруднень і зовнішніх впливів. •Практичність. Вона повинна бути зручна для виконання службових обов'язків, не повинна утрудняти рухів. •Формування почуття причетності. Людина в уніформі відчуває підвищене почуття відповідальності за свою роботу, відчуває себе частиною компанії. Співробітники в уніформі привертають увагу оточуючих не тільки до себе, але і до своєї компанії. Так, сьогодні існує декілька типів ресторанів, які відрізняються один від одного асортиментом послуг, досвідом персоналу і цінами. Отже, можна відокремити 3 основних варіанти ресторанів: Перший варіант - це ресторан базового рівня. Це звичайний харчовий заклад. Зазвичай такий ресторан знаходиться близько до потенційних клієнтів, тобто в спальному районі. Другий варіант ресторан середнього рівня . На відміну від попереднього тут працюють більш професійні майстри, які знають останні тенденції в моді і можуть проконсультувати своїх клієнтів. Меню тут ширше, він включає цікаві страви . Третій варіант, найпрестижніший варіант - це ресторан класу "люкс". В ньому працюють найкращі фахівці, на чолі яких зазвичай стоїть відомий в місті або навіть в країні шей-кухар, який має різноманітні грамоти і нагороди за свою професійну діяльність. Дуже важливим етапом являється підбір тканини для спецодягу робітників. Адже важливо враховувати всі аспекти, такі, як: сировинний склад тканини, її властивості; колір тканини; ненав'язливе декорування та багато іншого. Дуже важливо щоб майстри почувались комфортно у спецодязі тоді і робота буде в радість. Важливо щоб колір не кидався в очі і не набридав ні майстру, та

Продовження таблиці 4.7

1	2	3
	ООД задачі.	клієнту. Якщо все, що вище перераховано в гармонії то і кухарі будуть працювати в найкращому ритмі. Таким чином, для проектування комбінезону для кухарів рекомендується використовувати тканину коттон. Серед фурнітури рекомендується використовувати кнопки.
5	Первинне закріплення і поточне повторення	1.Проведення фронтального опитування: 1.1 З чого складається комплект одягу(штани, брюки, блуза, фартух, та ін..)? 1.2 Які основні вимоги пред'являються до спецодягу для працівників кухарів? 1.3 У чому полягає відмінність спецодягу для салонів краси згідно з професії?
6	Формування ВД: самостійна робота студентів	2.Самостійна робота студентів: 2.1. Студенти порівнюють натуральні зразки моделей спецодягу кухарів. та визначають які відмінності в спецодязі для різних працівників ресторанів. 2.3 Кожен студент розглядає журнали спецодягу для кухарів. Роздається завдання для кожного певний вид спецодягу, який студент повинен замалювати, на основі розглянутого матеріалу.
7	Формулювання підсумків	3.Підведення підсумків заняття 3.1 Перегляд викладачем замальовок моделей спецодягу для кухарів, виконаних студентами; 3.2 Обговорення робіт, розбір типових помилок, виділення кращих робіт студентів, з метою заохочення
8	Видача домашнього завдання	Видача домашнього завдання – створення ще одної моделі спецодягу для іншого виду харчового закладу.

- Факультативні заняття мають організаційно-управлінські переваги, бо організуються та реалізуються виходячи із інтересів та індивідуальних можливостей студентів, але проводяться, як і аудиторні заняття.

- Вибір форм, методів і засобів проведення факультативного заняття обумовлені вимогами освіти, рівнем підготовленості студентів, ступенем сформованості їх професійних інтересів і пізнавальних потреб.

- Залежно від рівня засвоєння студентами нового матеріалу сформульовані цілі та обрані методи їх реалізації під час проведення факультативного заняття.

4.11. Розробка одного з видів засобів навчання.

- В якості одного з видів засобів навчання, розроблено кейс на тему: «Проектування спецодягу для кухарів».

- Презентація представлена в додатку В.

Висновки до розділу

В ході методичної частини магістерської роботи було розроблено дидактичний проект факультативного заняття з теми «Проектування спецодягу для кухарів» для студентів спеціальності «Професійна освіта.

- Технологія виробів легкої промисловості»

- Технологія виробів легкої промисловості», ці методичні вказівки допоможуть студентам оволодіти знаннями, уміннями та навичками з даної теми.

- Студенти під час факультативного заняття навчилися аналізувати основні способи та засоби проектування спецодягу,

- надавати пропозиції щодо удосконалення існуючих засобів проектування та відображати власні ідеї щодо проектування спецодягу для кухарів.

ВИСНОВКИ

Важливість спеціалізації: Розробка спецодягу для шеф-кухарів вимагає знань не тільки в області моди, але і в питаннях безпеки, комфорту і гігієни. Фахівці з дизайну повинні мати знання про матеріали, які відповідають вимогам термостійкості, зручності, довговічності та простоти догляду.

- Поєднання функціональності та естетики: дизайнери повинні вміти поєднувати функціональні та естетичні аспекти спецодягу. Одяг шеф-кухаря повинна бути не тільки зручною і безпечною, але і виглядати професійно, що важливо для створення іміджу закладу. Інновації та технології: важливим аспектом є використання новітніх технологій та інноваційних матеріалів.

- Прогрес у виробництві тканин і матеріалів для спецодягу може значно полегшити роботу шеф-кухаря і підвищити рівень безпеки.

- Технічні та ергономічні аспекти: підготовка дизайнера повинна включати глибоке розуміння ергономіки та технічних характеристик одягу шеф-кухаря. Це дозволяє розробляти моделі, максимально зручні для тривалої роботи. Практична підготовка : важливим етапом є навчання на практичних заняттях і стажуваннях в реальних умовах.

- Це дозволяє дизайнеру зрозуміти особливості професії і вимоги до розроблюваної робочої одязі.

- Залучення експертів та консультації з шеф-кухарем: процес проектування спецодягу вимагає консультацій з шеф-кухарем, який є кінцевим користувачем.

- Вони можуть дати важливі поради щодо зручності та функціональності одягу. Етика та роль сталого розвитку : у процесі навчання дизайнерів також важливо приділяти особливу увагу етичним аспектам, таким як використання екологічно чистих матеріалів та підтримка сталого розвитку у виробництві робочого одягу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гардабхадзе І.А. Особливості наукового підходу до вирішення актуальних проблем дизайну одягу / І.А. Гардабхадзе // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура. — 2012. — № 15. — С. 7—10
2. Гур'янова О.В. Композиція костюма: Практикум. — Кіровоград: ПП Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. — 88с.
3. Дизайн одягу в полікультурному просторі: монографія/ М. В. Колосніченко, К. Л. Пашкевич, Т. Ф. Кротова та інш. К.: КНУТД, 2020. 268 с.
4. Колосніченко М.В., Пашкевич К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу: навч. посібник. К.: КНУТД, 2018. 236 с.
5. Малинська А. М., Пашкевич К. Л., Смирнова М. Р. Колосніченко О. В. Розробка колекцій одягу: навч. посібник. К.: ПП НВЦ Профі 2018. 242 с.
6. Чупріна Н. В., Струмінська Т. В. Сучасні технології дизайн-діяльності: навч. посібник. К.: КНУТД, 2017. 416 с.
7. Федина О. Концептуалізм у сучасній моді: теорія і практика проектування / З. Тканко // Вісник Львівської національної академії мистецтв. - 2012. - Вип. 23. - С. 26-36. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnam_2012_23_6